

Natuur.blad

België-Belgique

P.B - Antwerpen X

3/1485

Afgiftekantoor
Antwerpen X
P106230

Driemaandelijks verenigingsblad van Natuurpunt – december 2010 - januari - februari 2011 – jaargang 9 – nummer 4
verschijnt in maart, juni, september en december

Toelating – gesloten verpakking
Retouradres: Natuurpunt,
Coxiestraat 11,
2800 Mechelen

Ontpoldering van de Hedwigepolder

Profiel

De groene harten
van Vlaanderen

Actueel

Eerste ecologische
Natuur.loods

natuurpunt
natuur voor iedereen

Wat betekende Nagoya voor natuurbeschoud

Van 18 tot 29 oktober 2010 onderhandeldden vertegenwoordigers van 193 landen over de oplossing voor de biodiversiteitscrisis.

Eerste ecologische Natuurloos in opbouw

De natuurarbeiders in Ekeren mogen zich als eerste verheugen op een ecologische nieuwbouw.

Geelgiffossie

Globalisering beheerst ons leven, je staat er niet meer bij stil. Neem nu Sinterklaas, de heilige man uit Turkije die in een boot onder Panamese vlag uit Spanje komt aanvaren, met appeltjes van oranje uit Israël en een zak vol speelgoed "made in China".

Soortbescherming in onze gebieden én daarbuiten

Veel dieren en planten laten zich niet opsluiten in erkende reservaten. Zeker niet in een regio als Vlaanderen.

Aiaiai...meeuwen leren herkennen.

Heel wat vogelkijkers denken dat meeuwen moeilijk zijn om te herkennen. En dat is ook zo! En toch zijn er een aantal basiskennmerken die je goed op weg helpen.

Natuur vroeger & nu: Buitengoor

Het Buitengoor (Mol, Antwerpen) is het brongebied van de Vleminkloop, de meest zuidelijke beek in het stroombekken van de Kleine Nete.

Haachts broek, een natuurlijk lappendeken

Het natuurgebied Haachts broek maakt deel uit van de groene gordel tussen Aarschot en Mechelen.

Natuurpunt en lokale besturen: twee handen op één buik

Lokale besturen, zoals gemeenten, OCMW's en kerkfabrieken, staan in het Vlaanderen van vandaag voor onnoemelijk veel uitdagingen.

Samenwerking van Natuurpuntafdelingen en lokale besturen

Een bewezen succes.

Duurzaam leven, kun je dat leren?

Het besef dat iedereen op zijn manier de toekomst van de mensheid kan verzekeren door zo duurzaam mogelijk te gaan leven, dringt wereldwijd langzaam maar zeker door.

De groene harten van Vlaanderen

Hoe natuurminnend zijn Bekende Vlamingen?

De ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder: Pacta sunt servanda!

De afgelopen weken stond het Scheldedossier weer volop in de aandacht. Aanleiding was het voornemen van de nieuwe Nederlandse regering om af te zien van de ontpoldering van het Nederlandse deel van de Hertogin Hedwigepolder.

6

Foto: Edgard Verhasselt

8

10

14

18

23

27

34

36

38

40

48

Foto: Dieder Plu

Foto: Wim Dirckx

Foto: Vilda/Yves Adams

Pacta sunt servanda

Nu Latijn opnieuw goed in de mond ligt, neem ook ik de vrijheid om te putten uit de rijke verzameling spreuken die de taal ons ter beschikking stelt. Pacta sunt servanda of "afspraken moeten gerespecteerd worden" is van alle tijden. Het verhaal van de Hedwigepolder leest u verder in dit nummer, maar ook meer stroomopwaarts in het Scheldebekken moeten wij er steeds opnieuw aan herinneren dat het Sigmaphan niet alleen rust op de pijlers bevaarbaarheid en veiligheid, maar ook op natuurlijkheid. Voor Natuurpunt betekent de realisatie van het Sigmaphan het creëren van overstromingsgebieden die langs de Schelde opnieuw kansen bieden voor grotere, wat ruigere natuur die zichzelf in stand kan houden. Als alle partners het daarover eens zijn geworden, kunnen we niet dulden dat achteraf nog pogingen ondernomen worden om daarop te beknebben of het proces te vertragen.

Hetzelfde geldt voor het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Ook hier werden bindende afspraken gemaakt. Ook hier blijft het aartsmoeilijk om te krijgen waar natuur recht op heeft. Nog steeds moeten duizenden hectare bijkomende natuur vastgelegd worden om maar te zwijgen over de 150.000 hectare verwevingsgebied waarvan nog bijna niets te bespeuren valt.

Intussen is er in Nagoya vooruitgang geboekt. Nu wordt 2020 als nieuw doel vooropgesteld: wat tegen 2010 niet gelukt is (de achteruitgang van de biodiversiteit stoppen) hoopt men nu tegen 2020 te realiseren. Ik hoop samen

met u, maar het is duidelijk dat ingrijpende maatregelen nodig zijn, ook in Vlaanderen, om iets te bereiken. Als ik dan de voorzitter van de Boerenbond hoor verklaren dat het dankzij de landbouw is dat er nog biodiversiteit rest in het buitengebied (sic), dan besef ik dat de geplande Europese landbouwhervorming vooruitstrevend genoeg moet zijn om de afspraken van Nagoya te halen en dat ook Vlaanderen daarin zijn steentje zal moeten bijdragen.

Wanneer ik dit editoriaal schrijf, staan we aan de vooravond van de klimaatconferentie van Cancún, opvolger van Kopenhagen. Met u ben ik benieuwd wat onze dames en heren politici nu als resultaat meebrengen. Onze toekomst en vooral die van onze nakomelingen hangt er vanaf en ook hier weer kan de natuur een handje helpen als men er mee ophoudt ze voortdurend te verminken en er schaamteloos verder in te graaien. Maar er zal nog veel constantia et labore nodig zijn om onze planeet leefbaar te houden! Het zich houden aan afspraken, zowel in Vlaanderen als elders in de wereld, kan daarbij een stevig houvast zijn. Graag dus wat meer rustige vastheid.

Walter Roggeman
Voorzitter Natuurpunt

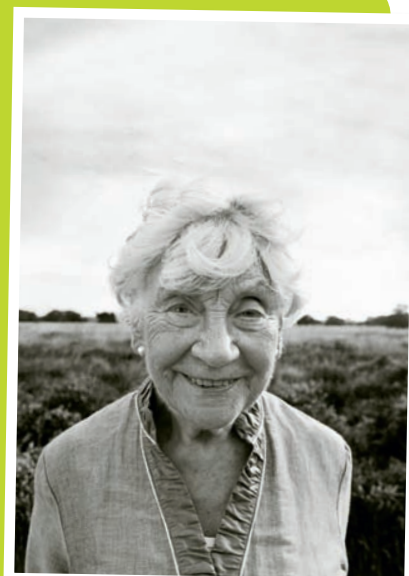
Testament.be

Testament.be is een gezamenlijke mediacampagne van meer dan zestig ngo's en maatschappelijke organisaties. Hun missie is om mensen bewust te maken van de mogelijkheid om een goed doel op te nemen in hun testament. Steeds meer zijn mensen immers bereid om ook na hun leven een goed doel, zoals Natuurpunt, financieel te steunen. En met die inkomsten kan Natuurpunt heel wat extra natuur aankopen, beschermen en onderhouden. Erfenissen zijn daarom steeds belangrijker om natuur te behouden voor de volgende generaties.

Het systeem van duolegaten is erg belangrijk. Hierbij worden zowel het goede doel als je erfgenamen waaraan je nalaat er beter van. Zeker verre familieleden of mensen met wie je geen familieband hebt, zouden zonder die formule torenhoge successierechten betalen.

Testament.be geeft ook op neutrale wijze informatie aan mensen die vragen hebben over een legaat aan het goede doel.

Meer informatie: www.testament.be of 0479-76 00 76. Voor meer informatie over legaten en schenkingen aan Natuurpunt kan je terecht bij Willy Ibens, algemeen directeur Natuurpunt, 015-29 72 52.

Meer dan een derde van de 6000 soorten amfibieën zijn wereldwijd met uitsterven bedreigd! Verlies van leefgebied en de ziekte chytridiomycosis zijn de belangrijkste oorzaken. Eén van de internationale overeenkomsten die waterrijke gebieden probeert te beschermen, is de Ramsar conventie. Die viert in 2011 het veertigjarig bestaan en nu is nu meer dan ooit nodig!

2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

Wat betekende Nagoya voor natuurbehoud

Van 18 tot 29 oktober 2010 onderhandelden vertegenwoordigers van 193 landen in Nagoya over de oplossing voor de biodiversiteitscrisis. Dit was immers de vergadering van de landen die het Verenigde Naties Biodiversiteitsverdrag van 1992 (CBD) hebben ondertekend. Dit verdrag heeft als doel het behoud van biodiversiteit, het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en een eerlijke verdeling van opbrengsten uit het gebruik van genetische bronnen.

Tekst: Wim Van den Bossche

Het was al de tiende keer dat de landen samenkwamen om de doelstellingen en de beschermingsmaatregelen te bespreken. En daarmee is één van de resultaten van Nagoya al aangekaart, want voor het eerst is het Biodiversiteitsverdrag wereldwijd onder de aandacht van de media gekomen.

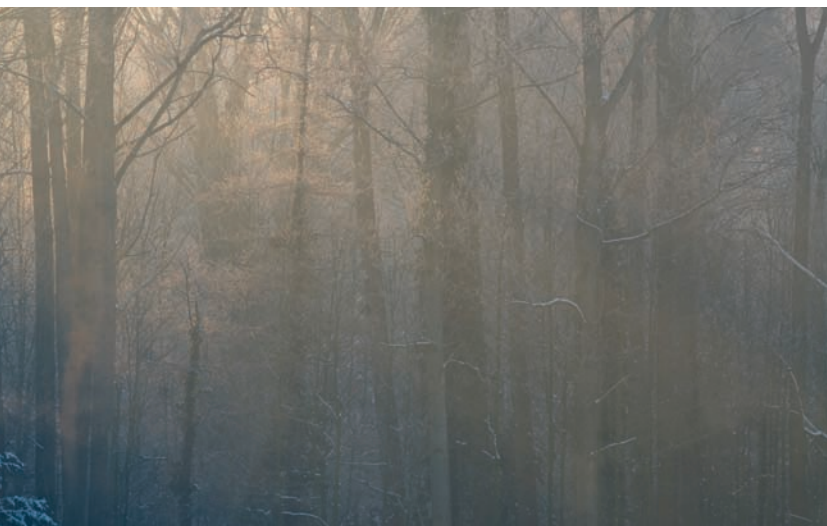
Wat waren de verwachtingen?

Als Vlaamse partner van BirdLife International volgen we met hen de prioriteiten voor internationale natuurbescherming op. BirdLife hoopte op een ambitieus en realistisch actieplan met meetbare doelstellingen en bijhorende indicatoren. De ondertekenaars van het Biodiversiteitsverdrag waren overeengekomen om tegen 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit te vertragen of te stoppen. Die doelstelling werd niet gehaald en dus is heel wat meer dan "business as usual" noodzakelijk. De verwachtingen waren hoog voor het opstellen en goedkeuren van een ambitieus strategisch plan 2011-2020. Namelijk het toekennen

van voldoende financiële middelen om het plan te doen slagen (>1% van nationale budgetten), het aantal en de oppervlakte beschermde gebieden vergroten, de toegang tot genetische rijkdom en de eerlijke verdeling van de baten die daaruit voortvloeien en tenslotte het biodiversiteits- en klimaatbeleid koppelen.

De eerste test voor de haalbaarheid van het strategisch plan 2020 is de link met de klimaatonderhandelingen in Cancún in december 2010. In Nagoya werd ook onderhandeld over ontbossing en klimaatverandering. De ontbossing is in hoge mate verantwoordelijk voor een achteruitgang van 60% van de populaties gewervelde dieren in tropische gebieden. Daarnaast veroorzaakt ontbossing bijna 20% van de mondiale CO₂-uitstoot. In landen met veel bos, zoals Brazilië en Indonesië, ligt dat aandeel nog veel hoger; tot 80%. Het verminderen van ontbossing is dan ook een logische en goedkope manier om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. In politiek jargon wordt dat REDD genoemd: "Reducing Emissions from Deforestation and Degradation". Via REDD zouden bosrijke landen betaald worden om bossen te laten staan. Als landen hun bos laten staan, lopen ze immers inkomsten mis, bijvoorbeeld uit hout, landbouw en mijnbouw. Daarvoor moeten ze gecompenseerd worden.

Het spreekt voor zich dat zo'n systeem niet alleen voor het klimaat een goede zaak zou zijn, maar mogelijk nog meer voor de biodiversiteit. Als er ten minste ook aandacht is voor de ecologische kwaliteit van de bossen. In de voorbije jaren is daar al heftig over gedebatteerd. Op dit moment wordt van "REDD-plus" gesproken. Daarbij is er ook aandacht voor het ecologisch beheer van bossen. Hoewel er nog veel knopen moeten doorgesneden worden, leeft de hoop dat er op de klimaatconferentie in Cancún een definitief REDD-plusakkoord komt.

Bossen zijn belangrijk voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot en voor de biodiversiteit. Foto: Wim Dirckx

Dikbekzeekoeten, minstens 10% van de kustzones, zeeën en oceanen moeten beschermd worden. Foto: Edgard Verhasselt

Willem Laermans volgde als Belgische jongerenvertegenwoordiger van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu de onderhandelingsgesprekken in Nagoya. Zijn indruk over het resultaat:

“Onderhandelaars en ministers van 193 landen kwamen samen in Japan. Het is niet gemakkelijk om met heel veel mensen te vergaderen, maar de algemene sfeer van de COP was er één van optimisme. Alle aanwezigen hadden de onverzettelijke wil om tot een akkoord te komen. Nu het akkoord er is, hebben we tien jaar om de vooropgestelde doelen te halen en iedereen te overtuigen dat biodiversiteit geweldig is. Mijn overheersend gevoel van de COP was dat iedereen die nu al bezig is met milieu en natuur, overtuigd is van het belang van biodiversiteit. Het grootste deel van de bevolking weet dit echter nog niet. Hoog tijd om in de komende tien jaar ook die mensen te overtuigen.”

Zijn blog kan je nalezen op www.natuurpunt.be/nagoya

Wat werd er in Nagoya afgesproken?

In het strategisch plan 2011-2020 werden **vijf strategische doelen** bepaald die met twintig concrete doelstellingen worden uitgevoerd. We geven meteen ook aan in hoeverre de twintig uitgewerkte doelstellingen voldoen aan de verwachtingen.

 1. De onderliggende oorzaken van de achteruitgang van biodiversiteit aanpakken door op alle maatschappelijke en beleidsniveaus de bescherming van biodiversiteit op te nemen. Voorbeeld van concrete doelstelling is dat ten laatste tegen 2020 alle subsidies die schade berokkenen aan biodiversiteit gestopt worden.

 2. De directe druk op biodiversiteit moet gereduceerd worden en duurzaam gebruik moet de standaard worden. Voorbeeld van concrete doelstelling is dat tegen 2020 alle gebieden gebruikt voor landbouw, aquacultuur en bosbouw op een duurzame manier worden beheerd met bescherming van de biodiversiteit.

 3. Biodiversiteit herstellen door ecosystemen te beschermen, soorten en genetische diversiteit te behouden. Voorbeeld van concrete doelstelling is dat minstens 17% van het land en zoetwateroppervlak en minstens 10% van de kustzones, zeeën en oceanen beschermd moeten worden. Het gaat hier in eerste instantie om de gebieden die belangrijk zijn voor biodiversiteit.

 4. De voordelen van biodiversiteit en ecosystemen zijn voor iedereen bereikbaar. Voorbeeld van een concrete doelstelling is dat tegen 2020 minstens 15% van de verstoorde biotopen hersteld moeten worden om zo ook bij te dragen aan de strijd tegen klimaatverandering en woestijnvorming.

 5. De haalbaarheid van het strategisch plan verhogen door het uitwerken van een gemeenschappelijke planning (participatory planning), verhogen van de kennis en capaciteit. Voorbeeld van een concrete doelstelling is dat tegen 2020 de financiële middelen om het strategisch plan uit te voeren, toegenomen zijn.

Indien de eerste twee strategische doelen rond de verweving van de bescherming van natuur en duurzaam handelen in de maatschappij, besluitvorming en economie worden gehaald zijn belangrijke gevaren voor de vernietiging van biodiversiteit opgelost. De twee strategische doelen rond de bescherming van biodiversiteit in natuurgebieden en behoud van ecosystemen zijn wat verwacht werd. Het vijfde strategische doel zal moeilijker te behalen zijn als er geen extra financiële middelen worden vrijgemaakt. Die beslissing over de financiën is doorgeschoven naar 2012. Het beschermen van biodiversiteit blijft een complex maatschappelijk en internationaal verhaal, maar gelukkig zijn er in de aanloop naar Nagoya heel wat voorbeelden van geslaagde projecten voorgesteld. “Beschermen helpt” is geen holle slogan!

Eerste ecologische Natuur.loods in opbouw

Voor het beheer van de steeds groeiende oppervlakte natuurgebieden kan Natuurpunt rekenen op duizenden vrijwilligers die ondersteund worden door een professioneel kader van ruim 230 terreinarbeiders. Zowat 150 daarvan werken in het sociaal economiebedrijf Natuur- en Landschapszorg, dat opgestart werd in december 1999.

Tekst: Willy Ibens & Sofie Versweyveld

Voor de start van het sociaal economiebedrijf was heel wat ervaring opgedaan met allerlei programma's voor opleiding en tewerkstelling van werkzoekenden tot natuurarbeiders. Dat waren kortetermijnprogramma's van maximaal 1 jaar. Veel doelgroeparbeiders kwamen daarna ongewild terug in de werkloosheid terecht. Dankzij een nieuw decreet rond sociale werkplaatsen konden we een langlopend project opstarten met 20 natuurarbeiders verdeeld over 4 ploegen: Oostende, Kampenhout, Wachtebeke en Ekeren. Bij Natuur- en Landschapszorg kunnen de arbeiders de draad weer oppikken, goede werkattitudes aanleren en werkervaring opdoen. Sommige vinden hier hun "droomjob", als natuurarbeider, voor anderen is het een springplank naar een andere baan in de groensector.

"Onze terreinploegen geven het beste van zichzelf voor het natuurbeheer"

Met de forse financiële steun van Electrabel werd voor elk van die ploegen het nodige beheermateriaal aangekocht: tractoren, ijzeren paarden, hooipersen, maai-balken, kettingzagen en motorzeisen. Triodosbank zorgde voor de nodige veiligheidskledij. Voor de huisvesting moesten wij ons noodgedwongen behelpen met tijdelijke oplossingen. Bedrijfseconomisch was

het onmogelijk om bij de start al te investeren in aangepaste werkplaatsen en materiaalloodsen. In Ekeren – een district van de Stad Antwerpen – kreeg de ploeg onderdak in een oude legerloods. In Oostende stelde het stadsbestuur een oude boerderij ter beschikking. In Wachtebeke konden wij een schuur huren bij een 'uitbollende' landbouwer.

11 jaar na de start van ons sociaal bedrijf mogen we terecht fier zijn met wat er werd opgebouwd. Maar het werk is nooit af. Wij moeten verder groeien en nog meer aandacht besteden aan veilig en kwaliteitsvol werk, aan opleiding en vorming. Dat betekent ook betere huisvesting. De natuurarbeiders in Ekeren mogen zich als eerste verheugen op een ecologische nieuwbouw. Ook voor Gent en Genk zitten dergelijke investeringen in de pijplijn.

Kwaliteit voorop

Dertig terreinmedewerkers hebben nu Ekeren als thuisbasis. Voor acht van hen gaat het om een opleiding tot gespecialiseerd natuurarbeider in het kader van "deeltijds leren, deeltijds werken". Een succesvol project dat al enkele jaren loopt in samenwerking met de stad Antwerpen. "Met prachtige resultaten rond opleiding en doorstroming" beaamde de Antwerpse schepen voor onderwijs en sociale economie Robert Voorhamme bij de start van ons bouwproject. De combinatie van een groeiende vraag naar meer en betere stedelijke natuur en een relatief grote werkloosheid bij jongeren in de grootsteden betekent een groot groeipotentieel voor dit project. Er is dus niet enkel nood aan werk- en onderhoudsruimte maar ook plaats voor opleidings- en vormingssessies.

Duurzame industriebouw

Onze terreinploegen geven het beste van zichzelf voor het natuurbeheer; Natuurpunt vindt het dan ook logisch dat we een belangrijke inspanning doen om hen de beste werkomgeving te bieden. Al van bij de

De bouw van de loods is volop bezig. Foto: Willy Ibens

planningsfase is voor een zo klimaatneutraal mogelijk concept gekozen. Duurzaam bouwen in de woningbouwsector is al relatief goed ingeburgerd. Voor de industriebouw is dat nog niet het geval.

Niet enkel bij de keuze van de gebruikte bouwmaterialen is aandacht besteed aan de duurzaamheid. Voor de houtskeletbouw is uiteraard gekozen voor duurzaam geproduceerd hout. De toepassing van een prefabtechniek voor een loods uit bio-ecologische materialen is overigens voor Vlaanderen een primeur! Een goede isolatie van ateliers, burelen, vergaderzaal en sanitaire ruimtes staat hoog op de agenda. Daarvoor werd gekozen voor ecologische materialen bestaande uit cellulosevlokken uit gerecycleerd papier die in de wanden en het dak worden gespoten. Daarmee benaderen wij de standaard voor passiefwoningen. We streven eveneens naar een maximaal hergebruik van regenwater en gebruik van daglicht. Dat bespaart een deel op onze water- en energiefactuur.

Met de bouw van de loods willen we een standaard creëren in Vlaanderen wat betreft het bouwen van ecologische, moderne en financieel haalbare loodsen.

Bij de inplanting van het gebouw op de site werd rekening gehouden met de oriëntering met het oog op de plaatsing van zonnepanelen. Die worden geïntegreerd in de dakbedekking. Een nieuwe techniek die kostenbesparend is bij dakconstructies. Voor de plaatsing en financiering van die zonnepanelen werd een overeenkomst afgesloten met onze partner Linea Trovata (zie www.natuurpunt.be/zonnen). In totaal zullen zij meer dan 600 panelen op het dak installeren. Een deel van die energie wordt gebruikt in het houtbewerkingsatelier waar er onder meer poorten en afsluitingen worden gemaakt voor ons

begrazingsbeheer. De overige dakoppervlakte wordt omgetoverd in een groendak. Of wordt het een 'geel-dak' vol muurpeper die zo overvloedig aanwezig is in het aangrenzende natuurgebied Oude Landen?

Een zonneboiler zorgt voor de productie van warm water en een verwarmingsketel op basis van houtvergassing wordt opnieuw een primeur. Met houtvergassing kunnen we houtresten uit onze natuurgebieden en uit onze werkplaats voor houtbewerking optimaal en kostenefficiënt verwerken. Geen omzetting meer tot houtpellets en geen kliefwerk meer van knoestige stammen. Ook dat is energie-efficiënt, al zorgt een uurtje houtblokken klieven soms voor de nodige afwisseling... en ontlasting.

Een loods van ruim 26 op 45 meter, een buitenwerkruimte voor opslag van materialen en machines en de nodige circulatieruimte voor tractoren en vrachtwagens betekent een grote verharde oppervlakte. Het regenwater wordt maximaal opgevangen in vier grote ondergrondse citernes met een volume van ruim 10.000 m³. Het regenwater wordt hergebruikt voor sanitair en voor onderhoud. Aan de afspuitplaats voor de voertuigen voorzien we een zand- en vetvang die moet voorkomen dat de aarde en de olie van voertuigen in het rioleringssysteem komt.

De mix tussen natuurarbeid via sociale economie, landbouwers en vrijwilligers zorgt voor een maatschappelijk gedragen en een betaalbaar model rond natuurbeheer. Het is vanzelfsprekend dat er in de nieuwe loods een eigen plek is voorzien voor de vrijwillige natuurbeheerders. Het wordt ook hun nieuwe werkruimte. Samen werken rond natuurbehoud en landschapszorg, rond biodiversiteit en maatschappelijke integratie in een Natuur.loods: een blijvende, boeiende uitdaging.

www.natuurpunt.be/sociaalbedrijf

www.natuurpunt.be/klimaatloodsekeren

Geelgifbossie

Globalisering beheerst ons leven, je staat er niet meer bij stil. Neem nu Sinterklaas, de heilige man uit Turkije die in een boot onder Panamese vlag uit Spanje komt aanvaren, met appeltjes van oranje uit Israël en een zak vol speelgoed "made in China". En dat vinden wij allemaal normaal. Het verslepen van goederen en diensten brengt verstekelingen met zich mee. Zo hebben wij heel wat vreemde planten in onze flora gekregen. Dit verhaal gaat over zo'n plant, het bezemkruid. De onvermoeibare Britse natuurvorser William Burchell bracht herbariumexemplaren van de plant mee uit Zuid-Afrika, waar die groeit in allerlei habitats. In 1838 werd de soort officieel beschreven voor de wetenschap. In 1889 bloeiden de eerste planten tussen de havenloodsen van Hannover.

Tekst: Peter De Ridder, foto: Vilda/Misjel Decleer

Globalisering kwam op kruissnelheid in de tijd van de kolonies. De Britten vulden Australië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika met Spaanse merinoschappen. Europese grassen (zie de close-up over het timotheegras, nr2-2010) werden overzee gestuurd om de weidegronden te "verbeteren". Daarna kwamen boten vol ruwe wol terug. De wol bevatte kleine zaden van inheemse planten. De meeste reddden het niet bij ons, het Zuid-Afrikaanse bezemkruid wel. Bezemkruid is geprogrammeerd om te overleven: een bossige overblijvende plant die elk jaar tot 10.000 zaden kan produceren. Zelfs 2 tot 3 dagen na het uittrekken van de plant, gaat die nog door met het vormen van zaden!

Hoewel de eerste planten al eerder in Noord-Duitsland gesignaleerd werden, kwam de verspreiding pas goed op gang in de jaren '20. Verviers, sinds de Middeleeuwen één van de belangrijkste wolverwerkingscentra in Europa, kende tussen de twee wereldoorlogen een korte heropleving. De wol werd na het kaarden en reinigen naar onze buurlanden uitgevoerd met de trein. Het bezemkruid reisde mee. Vanaf de jaren '90 is het bezemkruid zichtbaar in ons landschap. Het koloniseert eerst de spoorbermen, daarna de voetpaden in onze steden en nu de bermen van de autosnelwegen. Want het bezemkruid is van de trein via het station in onze steden binnengekomen en vervolgens overgestapt op auto's die over het hele land uitzwermen. Knap hoe de zaden van het bezemkruid nu meeliften met dezelfde auto's die bijdragen aan de klimaatopwarming waaruit de plant profijt haalt!

Volgens Duits onderzoek vormt het bezemkruid geen bedreiging voor de inheemse natuur; de

Duitse spoorwegen spenderen wel zowat 100.000 euro per jaar aan bestrijding van de plant. Ook in de rest van Europa zijn de meningen verdeeld. Laten we vriendelijk zijn en zeggen dat het een decoratieve plant is die lege plekken geel kleurt (een Zuid-Afrikaanse volksnaam is "geelopslag") en nectar biedt aan tal van bloembezoekers. Bovendien fleurt het bezemkruid de stad een hele zomer lang op. Mogelijk bevat het zelfs stoffen die tegen diabetes kunnen gebruikt worden. Misschien toch een aanwinst... ware het niet dat de plant giftig is. Schapen hebben er minder last van, maar paarden kunnen er aan sterven. In Zuid-Afrika heet bezemkruid niet voor niets "geelgifbossie". Wij hebben hier bij ons ook ons eigen geelgifbossie: het jakobskruid. Even geel, even giftig. Ons jakobskruid is een soort die het goed doet, wellicht ook dankzij de klimaatopwarming en de verdroging van onze natuur. In Noord-Amerika doet die het als exoot zelfs nog beter. Daar gebruikt men als biologische bestrijders de natuurlijke vijanden uit Europa zoals de geelzwarte rups van de sint-jacobsvlinder, die een plant helemaal kan strippen. Een Duitse onderzoeker probeerde in Engeland om die jakobskruidbestrijders te laten wennen aan de smaak van het Zuid-Afrikaanse bezemkruid. Keverlarven, rupsen, konijnen, slakken, bladluizen. Die beestjes worden ingezet om ons probleem op te lossen. Ze weten niet waar ze voor staan. Het succes van het bezemkruid wordt immers in de hand gewerkt door onze autoverslaving. En daar kunnen een handvol bladluizen en zelfs een leger konijnen niet tegen op.

Intussen ruikt in Zuid-Afrika ons jakobskruid steeds verder op...

Dirk Willems zet zich in zijn vrije tijd in voor Natuurpunt Nete & Aa. Met man en macht werkt de afdeling aan de nieuwe "oude schaapsstal". Afgelopen zomer verrees het gebinte.

Voor schapen en mensen

Zomer 2010, Vorselaar. In de boomgaard van het natuurgebied Schupleer zetten we met verenigde krachten het gebinte van een 18de eeuwse schaapsstal opnieuw in elkaar. Een vijftal "hoogtewerkers" balanceren bovenop de stelling. De grondtroepen hangen beneden in de touwen. Het sluitstuk lukt: kreten van opluchting wanneer het laatste dakspant vastklikt. Eeuwenoude eiken verbindingen passen opnieuw in elkaar, als woorden in een goed gedicht. We filosoferen over de ecologische wijsheid van onze voorouders, over de wilgentenen en leemmenegeling voor de muren. Nog véél werk aan de winkel. Maar vandaag genieten we alvast van het gevoel dat een verkommerd stuk erfgoed herrijst als een authentiek onderkomen voor schapen én natuurminnende mensen. Schaftijd met boterkoeken, zelfgemaakt lekkers en pintjes uit een emmer. Een boomvalk komt luidruchtig zeggen dat het goed is. Kleine Mats mag fier poseren met hamer en boor. Kindergeluk op een foto. Groene kikkers beginnen aan hun concert. Genoeg gezweet voor vandaag. Het gebinte droomt in de avondzon. En kijk, daar is de boomvalk weer.

Vermeld "project 3719 Schaapsstal Schupleer" bij een eventuele gift op rekening BE56 2930 2120 7588 (bic: GEBABEBB) van Natuurpunt. Vanaf 30 euro wordt een fiscaal attest afgeleverd.

Wie het project steunt krijgt een persoonlijke uitnodiging voor de feestelijke inhuldiging in het najaar van 2011.

Meer info: www.natuurpunt.be/schaapsstal

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Natuur.oriolus

In het derde nummer van Natuur.oriolus 2010 staat het knappe telproject "Batumi Raptor Count" in de schijnwerpers. Dit is een ambitieus telproject van een jonge Vlaamse vogelclan, met als doel het aantal doortrekkende roofvogels te inventariseren aan de oostelijke Zwarte Zee in Georgië. Op enkele jaren tijd evolueerde het van tellen naar daadwerkelijk monitoren. De knappe plannen voor de toekomst worden besproken maar ook de negatieve impact van de jacht en de vogelvangst op de vogelpopulatie én de tellers worden belicht. Meest in het oog springend is misschien nog het afscheid van de klassieke "Seizoensoverzichten", die 22 jaar lang door Dirk Symens werden uitgewerkt en gecoördineerd. Maar er komt zeker iets interessants voor in de plaats! We leggen je uit hoe je zelf de lijstjes kan genereren die al die jaren in de Seizoensoverzichten stonden... online dan...

Meer lezen?

www.natuurpunt.be/oriolus

Delhaize verzamelt oude inktpatronen voor Natuurpunt

Sinds dit najaar verkoopt een groot aantal Delhaizewinkels ook inktpatronen. Verschillende types zijn recycleerbaar. In de verpakkingen van recycleerbare inktpatronen zit een enveloppe waarmee de lege inktpatroon gratis kan teruggestuurd worden naar een recyclagebedrijf. Voor elke teruggestuurde inktpatroon ontvangt Natuurpunt een vergoeding waarmee nieuwe natuur kan worden aangekocht.

www.natuurpunt.be/delhaize

Natuur.focus

Het nieuwe nummer van Natuur.focus staat integraal in het teken van soortgerichte aanpak. In de reeks "Biodiversiteit in Vlaanderen" hebben we aandacht voor verspreidingsonderzoek en monitoring en actieve bescherming en bestrijding. Verder worden de resultaten besproken van meer dan een eeuw loopkevers zoeken en 10 jaar soortbescherming bij het gentiaanblauwtje. En waarom is er zo'n taboe rond (her)introductions? Je leest het allemaal in het nieuwe nummer van Natuur.focus.

www.natuurpunt.be/focus

Natuur.focus

Natuurpunt winnaar groenste stand Boekenbeurs

ARGUS ging ook dit jaar weer op zoek naar de groenste stand van de Boekenbeurs. Natuurpunt en Paard van Troje zijn de winnaars van 2010.

Natuurpunt gebruikte herbruikbare tapijttegels die dit jaar voor het eerst werden aangeboden. De verlichting van de stand werd beperkt tot de verlichting van de beurshal en de in de boekenrekken ingebouwde verlichting. Ook op het vlak van transport deed Natuurpunt een inspanning, o.m. door de vaste standmedewerkers in Antwerpen te laten overnachten en door de voorraad bij uitgevers op de Boekenbeurs zelf aan te kopen. Het niet te vermijden transport gebeurde met een wagen op aardgas.

Tot slot leverde Natuurpunt een grote bijdrage om de afvalberg te beperken door de gescheiden ophaling van papier en paletten te realiseren (incl. sensibilisering van standhouders en beursmedewerkers). Natuurpunt haalde in totaal 16.000 kg papier & karton op.

Natuurpunt is jarig en deelt prijzen uit!

In 2011 wordt Natuurpunt 10 jaar en dat moet gevierd worden! Het hele jaar lang delen we prijzen uit, dus hou www.natuurpunt.be/win stevig in de gaten!

Elke maand zetten we één van onze partners in de kijker, waarvan je 1 van de 10 superdeluxe cadeau-pakketten kan winnen. Elke wedstrijd wordt ook aangekondigd in de Natuur.flits;

kijk dus snel even na of je al geabonneerd bent op de nieuwsbrief via www.natuurpunt.be/mijnzines. De eerste wedstrijd gaat van start op 3 januari 2011!

Vogels Voeren & Beloeren

Tel je tuinvogels op 5 & 6 februari 2011.

Iedereen kan tuinvogels tellen! Je hoeft echt geen expert te zijn! Doe mee op 5 en 6 februari 2011 met de nationale tuinvogeltelling of tel maandelijks in de periode 1 oktober 2010 tot 31 maart 2011. Alle info vind je in de folder bij dit tijdschrift!

www.natuurpunt.be/tuinvogels

Van koesterburen en hindersoorten

Op zaterdag 5 februari 2011 organiseert de Vlaams-Brabantse Koepel voor Natuurstudie (BRAKONA) de 12e editie van haar jaarlijkse contactdag. Tijdens die studiedag kom je meer te weten over de campagne "Je hebt meer burens dan je denkt" en wat die betekent voor de biodiversiteit in Vlaams-Brabant, wat ecosysteemdiensten zijn en welke meerwaarde ze kunnen vormen en hoe het met de genetische diversiteit van onze Vlaamse soorten is gesteld. In de namiddag gaan we dieper in op de problematiek rond soorten als de vos, de houtduif en de steenmarter en verneem je hoe je de gemeentelijke koesterburen kan aanwenden om de biodiversiteit in jouw gemeente meer kansen te bieden.

Na vijf jaar intensief naar paddenstoelen zoeken, is de nieuwe Vlaams-Brabantse atlas een feit! Roosmarijn Steeman vertelt er ons die dag alles over. Ook de lokale libellenfauna, het Oost-Brabantse bodemvalonderzoek en enkele andere natuurstudieprojecten van en met vrijwilligers komen die dag uitgebreid aan bod.

Schrijf je voor 28 januari in via www.brakona.be. Alle info vind je op www.natuurpunt.be/brakonacontactdag

Soortbescherming in onze gebieden én daarbuiten

Veel dieren en planten laten zich niet opsluiten in erkende reservaten. Zeker niet in een regio als Vlaanderen, waar natuurgebieden snippers zijn in een sterk verstedelijkt landschap. Daarom is het belangrijk maatregelen te nemen om soorten te beschermen, ongeacht waar ze voorkomen. Minstens even belangrijk is dat we weer leren samenleven met "wilde" soorten. Met de lusten, maar ook met de lasten.

Tekst: Steven Vanholme

Netwerk van natuurgebieden

Sinds het midden van de jaren negentig is er in Vlaanderen sterk ingezet op de creatie van een netwerk van natuurgebieden. De realisatie daarvan verloopt minder snel dan gepland, maar ondertussen hebben we toch ongeveer 30.000 ha natuurgebied (waarvan 18.000 beheerd door Natuurpunt). Tel daarbij de bosreservaten en de militaire domeinen beheerd in functie van de natuur, en we komen aan 40.000 ha. Ook de bescherming van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijngebieden krijgt geleidelijk

"Het volstaat niet om beschermde zones af te bakenen"

vorm. In Vlaanderen zijn die gebieden goed voor 160.000 ha. Dit gebiedsgericht beleid werpt vruchten af. In de beschermde gebieden is het grootste deel van de huidige Vlaamse biodiversiteit terug te vinden.

Veel bedreigde soorten overleven enkel dankzij die natuurgebieden.

Soorten in de verdrukking

Het volstaat echter niet om beschermde zones af te bakenen. Voor veel soorten zijn die gebieden te klein en te versnipperd. Ze maken gebruik van de omliggende zones, of verplaatsen zich tussen verschillende gebieden, en dus zijn er ook buiten de natuurgebieden maatregelen nodig om die soorten te beschermen. Daarenboven zijn er "cultuurvolgers", zoals vleermuizen en zwaluwen, die op en rond gebouwen leven, of de typische akkervogels als veldleeuwerik en geelgors. Voor die soorten is de afbakening van natuurgebieden hoogstens een aanvullende maatregel, zij hebben beheer nodig gericht op hun specifieke noden. Want ze mogen dan cultuurvolgers zijn, de evoluties van de woningbouw en de landbouw van de voorbije 50 jaar, kunnen zij niet volgen.

actie@reactie

Klimaatoverleg

Volgens het IPCC (rapport 2007) moeten de ontwikkelde landen hun broeikasgasemissies met 25 tot 40% reduceren tegen 2020 en met 80 tot 95% tegen 2050. Sinds het verschijnen van dit rapport zijn een aantal nieuwe studies gepubliceerd waaruit blijkt dat de ramingen te optimistisch zijn: er moet wellicht nog meer gebeuren. In de aanloop naar de klimaatop in het Mexicaanse Cancún schreef de Vlaamse Minaraad, waar naast de milieubeweging ook andere actoren zoals de werknemers- en de werkgeversorganisaties in zetelen, een uitgebreid advies. We vragen dat de EU het initiatief neemt: op het vlak van ambities en op het vlak van realisaties. Het advies bevat ook een aanzet voor een nieuw globaal, ambitieus en bindend klimaatakkoord. Tegelijkertijd vragen we om

in Vlaanderen een tand bij te steken in de evolutie naar een koolstofarme samenleving.

www.natuurpunt.be/klimaat

Kroniek van een aangekondigde overstroming

In het weekend van 13 en 14 november werden grote delen van Vlaanderen getroffen door overstromingen. Te snelle afstroom van verharde oppervlakten én uit landbouwgebied liggen aan de basis van dit probleem. Samen met het gebrek aan ruimte voor water en de slechte ruimtelijke ordening leidt dit tot een rampzalige combinatie. Ook duizenden hectaren natuurgebied stonden onder water en voorkwamen zo (meer) onheil.

In afwachting dat de Vlaamse overheid strikter toekijkt op de watertoets, adviseert Natuurpunt alle kandidaat-kopers

2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

Natuurpunt is betrokken bij de uitwerking van beheerregelingen voor aalscholvers. Foto: Dieder Plu

Plannen en acties

Verschillende overheden, organisaties en wetenschappelijke instellingen hebben plannen opgesteld om bedreigde soorten nieuwe kansen te geven, de zogenaamde soortenbeschermingsplannen. In Vlaanderen zijn er ondertussen al meer dan 20, sterk verschillend van omvang en opbouw. Sommige zijn

“Soortbescherming is in de startblokken blijven hangen”

eerder praktisch opgevat en bevatten suggesties voor soortgerichte natuurontwikkeling of beheer. Het plan voor de boomkikker duidt geschikte locaties aan voor de aanleg van nieuwe poelen. Andere plannen gaan dan weer in op de ecologie en de verspreiding van de soort, zonder concrete beheermaatregelen voor

te stellen. De enige twee volledige plannen zijn het beschermingsplan voor de (wilde) hamster en voor het gentiaanblauwtje. Maar ook zij kampen met het probleem dat ze niet dwingend zijn en dat er geen financiering voorzien is voor de uitvoering van de maatregelen.

Soortbescherming op lokaal niveau

Toch is de animo voor soortbescherming groter dan ooit, vooral op lokaal niveau. Zo loopt in Vlaams-Brabant de campagne “koesterburen”, waarbij gemeentebesturen en afdelingen van Natuurpunt werken rond bedreigde soorten uit hun buurt. Bekkevoort werkt aan het herstel van een dagvlinderbiotop op de Luienberg; aan de Landense Koningsmolen werd een vispassage aangelegd op de Kleine Gete en de gemeente Beersel onderneemt actie rond het

en -bouwers om zelf na te kijken of hun droomstek niet in overstroomingsgebied ligt via www.natuurpunt.be/watertoets

De bossen van Vlaanderen

Het bosbeleid in Vlaanderen is nog altijd op de sukkel. De oppervlakte bos ging ook in 2009 achteruit en de doelstellingen uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zijn nog veraf. Ook daarom kondigde minister Joke Schauvliege aan dat ze nog voor het einde van het jaar een open oproep zou lanceren waarbij, na kwalitatieve selectie, bebossingsprojecten door derden gesubsidieerd zouden worden door het boscompensatiefonds. Dat initiatief is zeer welkom, maar zal niet volstaan. Tweederde van de bebossingsaanvragen door particulieren wordt immers afgekeurd na negatief advies van de

landbouwadministratie. Ook de snelheid (traagheid) van de ruimtelijke afbakeningsprocessen is een knelpunt.

Mestbeleid faalt

Uit de laatste cijfers uit het MAP-meetnet blijkt dat de waterkwaliteit er in de winter 2009-2010 op achteruit is gegaan. Natuurpunt wijt dat aan het gebrekkige beleid door de Vlaamse overheid. Het fundamentele probleem blijft het mestoverschot. Mestverwerking zou dit moeten oplossen, maar schiet in de praktijk tekort. Op het einde van vorig seizoen gaf minister Schauvliege toestemming om de overtollige mest op de akkers uit te rijden. Een aanslag op de waterkwaliteit, maar ook een ferme knauw voor de geloofwaardigheid bij de Europese Unie. En dat op een moment dat er overlegd werd over de uitwerking van een nieuw mestactieprogramma.

actie@reactie

Een degelijk hok beschermt je kippen tegen de vos. Foto: Dieder Plu

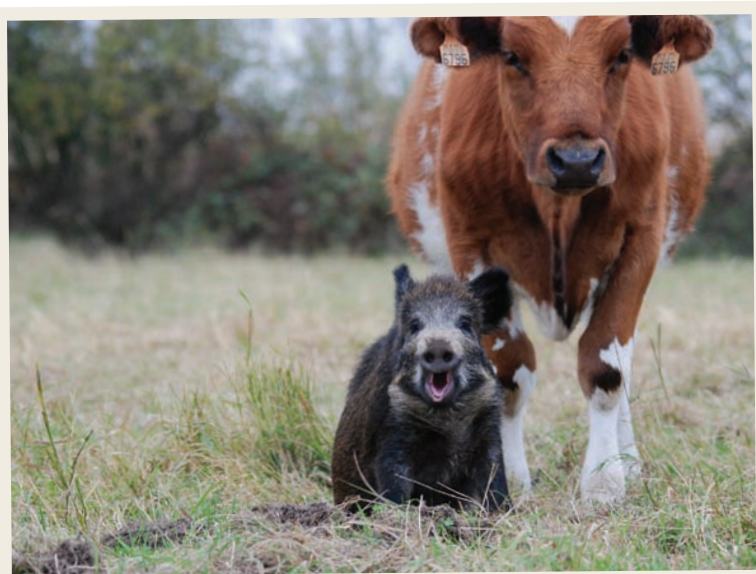
vliegend hert. In Limburg adopteerde elke gemeente een bedreigde soort, onder impuls van de provincie en de regionale landschappen. En met de biodiversiteitscharters wil Natuurpunt zo'n initiatieven rond biodiversiteit in alle gemeenten stimuleren.

Soortbeschermingsbesluit

Lange tijd was het voornaamste probleem dat er geen duidelijk Vlaams kader was, en dus geen systematische aanpak. Het soortenbeleid bestond uit een onsamenhangend arsenaal van maatregelen, vooral verbodsbepalingen.

“De jacht op de vos zal uw kippen niet beschermen”

Het Natuurdecreet voorziet al sinds 1997 dat de Vlaamse Regering maatregelen kan nemen om de populaties van bedreigde soorten in stand te houden, te herstellen of te ontwikkelen.

De laatste jaren zijn er klachten over overlast van everzwijnen. Foto: Dieder Plu

Slimmer dan de vos

Vossen zijn na een lange periode van bijna afwezigheid in Vlaanderen helemaal terug van weggeweest. Door de relatief grote oppervlakte van hun territoria en hun van nature groot aanpassingsvermogen, laten vossen zich regelmatig opmerken in de buurt van de mens. Vossen behoren tot onze inheemse fauna en vormen een belangrijke schakel in het ecosysteem. Het zijn echte voedselopportunisten en ze eten wat het gemakkelijkst te vinden of te vangen is. Ook kippen kunnen slachtoffer worden van de vos. In een gloednieuwe folder beschrijven we hoe je jouw dieren het best kan beschermen. Een degelijk “vosveilig” kippenhok is daarbij de gouden tip. Zie www.natuurpunt.be/vos

Maar die bepaling bleef meer dan 10 jaar dode letter. Pas in mei 2009, in de laatste weken van de vorige Vlaamse legislatuur, kwam het langverwachte soortbeschermingsbesluit tot stand. (Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortbescherming en soortenbeheer). Dat besluit vervangt grotendeels de oude, verspreide regelgeving. Het bevat een aantal algemene beschermingsmaatregelen, zoals een verbod op het verstoren of doden van een aantal dier- en plantensoorten, en het geeft het kader voor de opmaak van soortbeschermingsplannen en soortenbeheer.

Tandje bijsteken

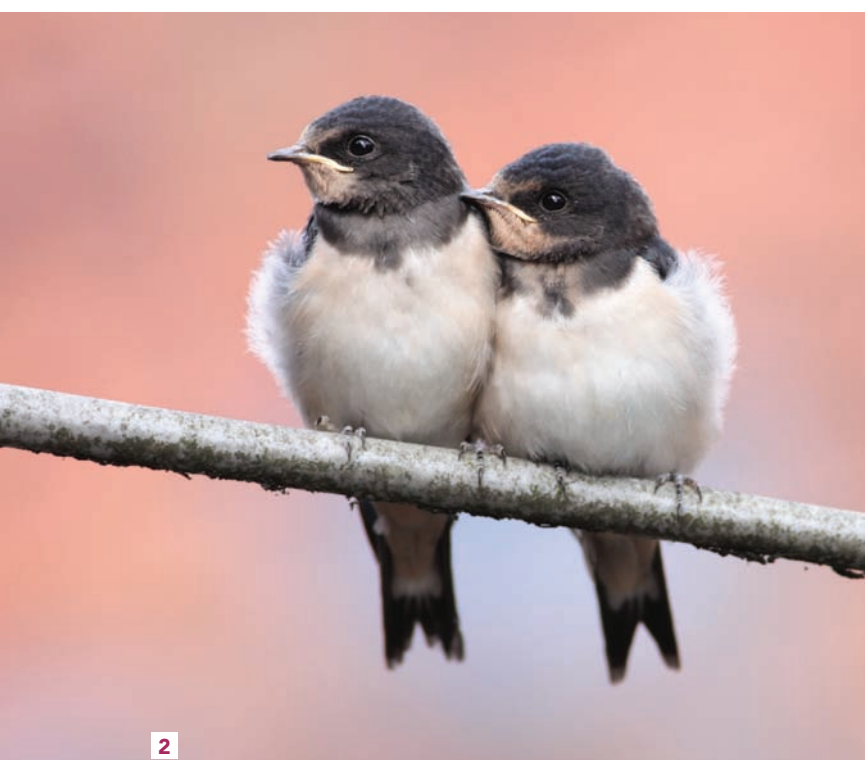
Meer dan een jaar na de goedkeuring van het soortbeschermingsbesluit, kunnen we niet anders dan vaststellen dat de soortbescherming in de startblokken blijft hangen. Er is een juridisch-technisch probleem door het ontbreken van goedgekeurde Rode Lijsten voor een aantal groepen, dat nog dit jaar moet worden opgelost. Dat kan een aantal, al opgemaakte soortbeschermingsplannen deblokken, zodat ze kunnen geoperationaliseerd en toegepast worden. Maar ook daarna is er nog werk: er zou een stroomlijning moeten komen tussen de vele lokale initiatieven en het Vlaamse beleid. Ook de financiering van maatregelen moet verder uitgeklaard worden.

Beheer om schade te voorkomen

In het nieuwe soortbeschermingsbesluit wordt ook over het beheer van soorten gesproken. Dat gebeurt dan met het oog op het voorkomen of herstellen van hinder, risico of schade, bijvoorbeeld voor de veiligheid van het vliegverkeer en om schade aan landbouwgewassen te vermijden. Een beheerregeling kan sensibilisering inhouden, codes van goede praktijk, maar ook specifiek beheer of bestrijding. Momenteel is Natuurpunt betrokken bij de uitwerking van beheerregelingen voor grote meeuwen aan de kust en aalscholvers.

1

2

1 Voor de veldleeuwerik, een akkervogel, is de afbakening van natuurgebieden hoogstens een aanvullende maatregel. Foto: Dieder Plu **2** De boerenzwaluw is een typische cultuurvolger. Foto: Luc Meert

Beheer is meer dan schieten

In veel gevallen is een vorm van beheer noodzakelijk om de impact van een soort in de hand te houden. Dat beheer kan verschillende vormen aannemen. Denk aan de professionele rattenvangers, de inzet van brandweer en civiele bescherming bij problemen met de eikenprocessierupsen, de georganiseerde bestrijding van de Amerikaanse vogelkers door onze eigen terreinploegen of het aanpakken van de Canadese gans.

Toch worden onder het mom van "beheer" ook bijzonder twijfelachtige initiatieven opgezet. Zoals het houtduivenafschotweekend, waarbij volgens experts vooral doortrekkende exemplaren sneuvelen – wat dus weinig impact heeft op de landbouwschade. Idem voor de vraag van de jachtsector om de mogelijkheden voor de jacht op de vos in heel Vlaanderen uit te breiden "om schade aan pluimvee te voorkomen" of zelfs "om bedreigde vogels te beschermen". De

jacht op de vos zal uw kippen niet beschermen, dat doet enkel een goed kippenhok. Het lege territorium van een geschoten vos wordt immers snel ingevuld door een jonge soortgenoot. En wie de weidevogels wil beschermen, moet inzetten op gebiedsgerichte maatregelen, met een geschikt biotoop én een geschikt beheer (of aangepaste landbouwpraktijk) als prioriteit. Vanuit Natuurpunt vragen we dat daarvoor soortbeschermingsplannen worden ingezet.

Plaagsoort of klaagsoort?

De jongste jaren worden we geconfronteerd met een sterk toenemend aantal klachten over overlast: ganzen, vossen, distels, kauwen, marters, everzwijn... Van zodra er "wilde soorten" opduiken in akkers en tuinen klinkt al snel de roep tot actie, en liefst drastisch. Onbekend is duidelijk onbemind. In sommige gevallen is er wel degelijk een reëel probleem, maar bij sommigen is er sprake van toenemende "onverdraagzaamheid", waarbij de klachten eerder passen in het rijtje van klachten tegen spelende kinderen, balkende ezels, vallende bladeren...

(Opnieuw leren) samenleven

De natuur verandert en past zich aan, aan het door de mens gemaakte landschap. Meer kennis over soorten en hun noden kan helpen om het samenleven mogelijk te maken. Soorten als distels en jacobskruiskruid gedijen goed op verstoorde gronden, maar woekeren meestal maar tijdelijk. Vleermuizen of vogels langs het huis of in spleten en gaten, maken niets kapot. Verder kunnen kleine maatregelen al wonderen doen: een mestplankje voorkomt een hoop irritatie, een stevig nachthok beschermt je kippen, een eenvoudig gaas houdt de kauwen uit je schouw. Voor soorten waarvoor die acties niet volstaan, kan een evenwichtig en onderbouwd pakket maatregelen worden uitgewerkt. Tenslotte is het een uitdaging om mensen warm te maken voor het mooie en het nuttige: de charme van de steenmarter, de pracht van de vlinders, het naarstige werk van de (wilde) bijen...

Exoten – een geval apart

Sommige soorten doen het dan weer zo goed dat ze voor problemen zorgen. Veel daarvan zijn (invasieve) exoten: het zijn dieren die hier oorspronkelijk niet voorkwamen maar die hier de afgelopen decennia – via menselijk ingrijpen – geraakt zijn. Zij voelen zich hier bijzonder goed thuis, vermenigvuldigen zich snel en zorgen soms voor aanzienlijke ecologische én economische problemen. Bekende voorbeelden zijn de Amerikaanse vogelkers, de grote watervanale, de muskusrat, de Amerikaanse hondsva, de Canadese gans en de brulkikker. De beste maatregel tegen invasieve exoten is voorkomen dat ze zich hier vestigen, bijvoorbeeld door het beperken van de handel in soorten. Als een soort ondanks alle voorzorgsmaatregelen toch een probleem begint te vormen, dan is bestrijding vaak onvermijdelijk. Welke middelen daarbij kunnen ingezet worden, hangt af van soort tot soort en van situatie tot situatie.

Aiaiai... meeuwen leren herkennen

Heel wat vogelkijkers denken dat meeuwen moeilijk zijn om te herkennen. En dat is ook zo! Toch zijn er een aantal basiskenmerken die je goed op weg helpen zodat ook jij kan uitpakken met je meeuwenkennis.

Tekst: Wim Van den Bossche

Waar moet ik op letten?

Zie je een meeuw, probeer dan te letten op de kleur van de poten en de snavel, de grootte, de kleur van de bovenzvleugel en de vleugelpunt. Voor sommige soorten is één kenmerk voldoende om ze te herkennen, dus geen reden tot paniek! De belangrijkste kenmerken zijn trouwens vaak vervat in hun naam.

Jonge meeuwen

Sommige grote meeuwen, zoals de zilvertmeeuw, hebben de eerste vier jaar een verschillend verenkleed. Om het leren herkennen niet te moeilijk te maken starten we onze ontdekkingstocht met de beschrijving van de kleden van de volwassen vogels. Het is voor de beginnende meeuwenkijker belangrijk om te weten dat die bruine meeuwen geen aparte soorten zijn maar wel onvolwassen exemplaren. Op de foto rechts zie je een jonge zilvertmeeuw.

Foto: Dieter Plu

Van klein naar groot

(de maximale lengte van snavelpunt tot staartpunt is vermeld)

◀ Dwergmeeuw

De kleinste van onze meeuwen heeft een kenmerkende grijze bovenzvleugel (zonder zwarte punten!) en een grijszwarte ondervleugel. In de zomer heeft de dwergmeeuw een zwart kapje, zwarte snavel en rode poten. Tot 28 cm.

Foto: Gerard Mornie

◀ Kokmeeuw, zomer

De kokmeeuw met donkerrode poten en donkere chocoladebruine kop is de meest voorkomende meeuwensoort. Opvallend in de vlucht is de witte voorvleugel die afsteekt tegen de grijze bovenvleugel en zwarte vleugelpunten.

Tot 39 cm.

Foto: Dieder Plu

Kokmeeuw, winter ▶

In de herfst en winter heeft de kokmeeuw in plaats van de bruine kop enkel een zwarte oorvlek en heeft de rode snavel een zwarte punt.

Foto: Gert Vanden Broeck

◀ Zwartkopmeeuw

De zwartkopmeeuw heeft lichte, zilvergrijze bovendelen die van op een afstand volledig wit lijken. In de zomer heeft de meeuw een diepzwarte kop en de bloedrode snavel en poten steken fel af.

Tot 40 cm.

Foto: Vilda/Yves Adams

◀ Drieteenmeeuw

De drieteenmeeuw tref je bijna uitsluitend aan langs stranden en op zee. Dit meeuwtje heeft een gele snavel en zwarte poten. Ze heeft lichtgrijze bovengeugels zoals de stormmeeuw maar heeft zwarte vleugelpunten, zonder witte vlekken.

Tot 42 cm.

Foto: Vilda/Misjel Decler

▶ Stormmeeuw

De stormmeeuw heeft lichtgroene poten en een gele snavel. Tijdens de winter komt er een zwarte vlek bij de snavelpunt maar die is nooit rood zoals bij de geelpootmeeuw of zilvermeeuw. De stormmeeuw heeft witte vlekken in de zwarte vleugelpunten.

Tot 46 cm.

Foto: Luc Meert

◀ Kleine mantelmeeuw

De combinatie van gele poten met zwarte bovengeugels is kenmerkend voor de kleine mantelmeeuw.

Tot 56 cm.

Foto: François Van Bauwel

Geelpootmeeuw

De geelpootmeeuw is nauw verwant aan de zilvermeeuw en is herkenbaar aan de combinatie van zilvergrijze bovenzvleugels en gele poten.

Tot 58 cm.

Foto: Gerard Mornie

Zilvermeeuw

Deze grote meeuw dankt haar naam aan de zilvergrijze bovenzvleugels. De pootkleur is roze en dus niet geel zoals bij de kleine mantelmeeuw of geelpootmeeuw. De zilvermeeuw heeft een opvallende rode vlek op de gele snavel.

Tot 60 cm.

Foto: François Van Bauwel

Grote mantelmeeuw

De combinatie van roze poten en zwarte bovenzvleugels is uniek om de volwassen grote mantelmeeuw te herkennen.

Tot 74 cm.

Foto: Vilda/Yves Adams

Met een goede gids op stap

ANWB Vogelgids van Europa, nieuwe editie!

Ruim 900 vogelsoorten uit Europa en Noord-Afrika komen hier aan bod. De meeuwen zijn heel duidelijk getekend en voorzien van een goede uitleg. Een aanrader voor elke vogelliefhebber.

Prijs: 33 euro, leden: 29,70 euro

Gulls of Europe, Asia and North America

Prachtig boek met tekeningen en meer dan 800 kleurenfoto's voor wie zich volledig wil verdiepen in de wereld van de meeuwen.

Prijs: 54 euro, leden: 48,60 euro

www.natuurpunt.be/winkel

Heb je zin om nog meer algemene soorten te leren herkennen: surf naar www.natuurpunt.be/lerenherkennen

Bezoekerscentrum 't Vloot

Tekst: Liesbet Cleynhens, foto's: Lotte Decruynaere

't Vloot is gelegen in de driehoek van de gemeenten Herk-de-Stad, Lummen en Halen. Scholen, verenigingen en individuele bezoekers kunnen er kennismaken met het unieke aanbod aan fauna en flora van het Schulensbroek.

Schulensbroek

Op de zuidgrens van het Hageland, de Zuiderkempen en Vochtig Haspengouw ligt het Schulensbroek: een verrassend uitgestrekt vlak stukje Vlaanderen, een verdwaald polderlandschap in de Demervallei tussen Hasselt en Diest. Net als vele andere delen van de Demervallei heeft het Schulensbroek een benijdenswaardige plantenrijkdom. De uitgestrekte graslanden oefenen een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op tal van weidevogels. Sinds het Schulensmeer werd gegraven, komen daar nog een hele rits watervogels bij. Dit 1600 ha grote gebied is omwille van zijn vogelrijkdom erkend als Europees vogelrichtlijngebied.

't Vloot

Aan de oever van het Schulensmeer vind je Bezoekerscentrum 't Vloot, een ideale uitvalsbasis voor fiets- en wandeltochten. Het centrum is het resultaat van een samenwerking tussen verschillende partners waaronder Natuurpunt, OSM (Opdrachthoudende vereniging Schulensmeer) en de provincie Limburg. De benaming 't Vloot verwijst naar de oude waterloop die nu grotendeels opgeslokt is door het meer. De "vloedgracht" ving het water op bij stortvloeden.

Educatie

In het bezoekerscentrum kan je een tentoonstelling bezoeken over de archeologische vondsten in het gebied. Tegelijkertijd maak je er kennis met de plaatselijke fauna en flora. Het gebouw biedt ook onderdak aan een cafetaria en het kantoor van Toerisme Midden-Limburg. Voor gezinnen en scholen is er het leuke educatieve project "De Broekbrigade" (www.natuurpunt.be/broekbrigade).

Bezoek

Natuurpunt en het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren stippelden verschillende wandelpaden uit. Elke eerste zondag van de maand vertrekt er een geleide wandeling aan het bezoekerscentrum (14u). Op het water is stille recreatie toegestaan, kajakken, zeilen of surfen behoren tot de mogelijkheden. In vakantieperiodes worden er watersport- en natuurkampen georganiseerd.

Bezoekerscentrum 't Vloot
Demerstraat 60, 3560 Linkhout
Telefoon: 013-55 63 81
e-mail: bc.tvloot@natuurpunt.be

Openingsuren:

ma-vrij 9u-12u en 12u30-16u
01/05 tot 30/09: ook zat/zon 10u-12u en 12u30-17u
Gesloten tussen kerst en nieuw

Cafetaria

01/05 tot 15/10 elke dag van 9u tot 1u na zonsondergang
16/10 tot 30/04 weekends van 9u tot 1u na zonsondergang
donderdag sluitingsdag

Alle info over de bezoekerscentra van Natuurpunt op www.natuurpunt.be/bezoekerscentra en in de colofon op p. 55.

Rondreizen via huisjes & hotels
Groepsreis met Hurtigruten (zeereis)
Hurtigruten: tot 15% korting!
WWW.NORGE.BE
052 55 52 54

Lic. 7039

Natuur vroeger & nu: Het Buitengoor

Tekst: Jan Dirkx

Het Buitengoor (Mol, Antwerpen) is het brongebied van de Vleminksloup, de meest zuidelijke beek in het stroombekken van de Kleine Nete. Het gebied omvat de moerassige depressie tussen het Zilverstrand en het Zilvermeer. Het Buitengoor is tot ver buiten onze landsgrenzen bekend omwille van zijn uitzonderlijke fauna en flora. Net als De Maat, aan de overkant van de Postelsesteenweg, is het een gebied van Europees belang dat deel uitmaakt van het Natura 2000-netwerk. Boven vennen en heide fladderen prachtige libellen en vlinders. Het Buitengoor is de thuisbasis van verschillende orchideeën en Kempische rariteiten zoals het vleesetende blaasjeskruid en de al even vleesbeluste zonnedaauw. Het natuurgebied bestaat uit talloze overgangen (gradiënten). Dit maakt van het Buitengoor een erg boeiend en onvoorspelbaar gebied. Zo komen er soorten met tegenovergestelde ecologische vereisten, vredig naast elkaar voor. Door de grote verscheidenheid aan natuur heeft het gebied een zeer hoge natuurwaarde.

Nu. Foto: Wim Dirckx

5 jaar later kunnen we vaststellen dat het project geslaagd is. De natuur is een waar sprookje geworden. De ontwikkeling van de natuur op de ingerichte gedeelten gaat bijzonder traag (wat zeer goed is), maar voorzichtig komen al de verschillende zeldzame soortengemeenschappen opnieuw een kijkje nemen. Je vindt er onder andere de volgende natuurparels: droge en natte heide, heischrale graslanden, eiken-berkenbos, broekbos en talrijke bronbeekjes. Planten, libellen, vlinders, vogels,... allen vinden ze hun weg naar het "nieuwe" Buitengoor.

De natuur in

Wil je zelf ook een kijkje nemen? De Aardgasnatuurwandeling voert je langs de mooiste delen van het Buitengoor. De 4 km lange wandeling start aan het Ecocentrum De Goren, Postelsesteenweg 71 (N136) in Mol. De wandeling is niet geschikt voor kinderwagens, laarzen zijn een must.

Wil je dit natuurgebied liever met een gids verkennen? Sluit je dan aan bij de winterwandeling op **zondag 9 januari om 14u**. Je trekt best je laarzen aan, honden zijn niet toegelaten. Afspraak aan de parking van het Ecocentrum. Meer info: Jan Dirkx, 0479-42 68 74 of 014-58 64 64

Met dank aan het Agentschap voor Natuur en Bos en de VLM voor de natuurinrichting.

Vermeld "project 7725 Buitengoor" bij een eventuele gift op rekening BE56 2930 2120 7588 (bic: GEBABEBB) van Natuurpunt. Vanaf 30 euro wordt een fiscaal attest afgeleverd.

Vroeger. Foto: Jan Dirkx

Het Buitengoor kende wel een belangrijk probleem, de hoge natuurwaarde concentreerde zich namelijk in het centrale deel. Hier rond waren in de loop der jaren minder waardevolle dennenbossen met pijpenstrootje ontstaan. In 2004 werd besloten de natuur een handje te helpen met een grootschalig natuurinrichtingsproject. Het doel van dit project was niet de verbetering van het centrale deel maar voornamelijk het herstellen van de natuur rond het waardevolle centrum van het Buitengoor. Zo krijgen de planten en dieren die we willen beschermen een groter "thuisfront".

Solidariteitsagenda 2011

De agenda's zijn te koop in de Oxfam-Wereldwinkel, boekhandel of krantenwinkel.

Kijk ook op www.solidariteitsagenda.be • mail naar info@solidariteitsfonds.be • of bel 02 412 12 55

18 modellen:

- 10 weekagenda's (micro, kleine en grote)
- 6 dagagenda's (kleine en grote)
- 2 septemberagenda's (kleine en grote)

Milieu en duurzaamheid: maak er werk van!

Meer weten?
[www.ou.nl/
milieu](http://www.ou.nl/milieu)

Kies nu een **Focusopleiding** (300-400 uur zelfstudie):

- Mens en milieu
- Duurzamer produceren
- Milieubeleid en omgevingsvraagstukken
- Voeding en gezondheid

Of volg een **cursus** of een volledige **bachelor- of masteropleiding Milieu-natuurwetenschappen**

Bij ons kunt u uw opleidingscheques verzilveren.

Open Universiteit
www.openuniversiteit.be

PROFITEER OOK VAN
DE KORTING VOOR
NATUURPUNT-LEDEN:
5% KORTING
OP ALLE BOEKINGEN
BIJ ANDERE
TOUROPERATORS

NATUURPUNT-REIZEN 2011

CYPRUS

van 3 tot 10 april 2011
Reisleider: Ignace Ledegen

BULGARIJE

van 16 tot 24 april 2011
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt

EXTREMADURA

van 30 april tot 8 mei 2011
Reisleider: Ignace Ledegen

TURKIJE

van 14 tot 22 mei 2011
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt

ESTLAND

van 21 tot 31 mei 2011
Reisleider: Ignace Ledegen

GEORGIE

van 3 tot 13 juni 2011
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt

BORNEO

van 30 juli tot 14 augustus 2011
Reisleider: Jean-Pierre De Busschere

ROEMENIË

van 10 tot 18 september 2011
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt

BOTSWANA

van 8 tot 23 oktober 2011
Reisleider: Hendrik D'Hertefelt

NOTEER

IJSLANDDAG

ZONDAG 20 FEBRUARI 2011 • CC TER DILFT • BORNEM

VOOR MEER INFO OVER ONS REISAANBOD, SURF NAAR: WWW.TIERRA.BE
TIERRA NATUURREIZEN, HEIDEBERGSTRAAT 311, 3010 LEUVEN

BRILJANT, ROBUUST, ERGONOMISCH

SLC 42 HD. DE KLASSIEKER, GEWOONWEG PERFECT

De fluoridehoudende HD-lenzen garanderen scherpe contrasten en een briljant beeld in natuurlijke kleuren. Naast de verbeterde coatingtechnologie biedt de SLC 42 HD een groot gezichtsveld en een nieuw scherpstelmechanisme.

NIEUW SCHERPSTELMECHANISME

voor eenvoudig en precies
scherpstellen

HOOGWAARDIGE HD-OPTIEK

voor de hoogste kleurechtheid, perfecte
contrasten en een uitstekende transmissie

BIJZONDER COMPACT EN ROBUUST

door een geoptimaliseerde ergonomie
en lichte magnesiumbehuizing

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BENELUX
Verwelkomingsstraat 17, B-1070 Brussel
Tel. 02/556 01 60, Fax 02/556 01 69
info@swarovskioptik.be

SWAROVSKI
OPTIK

**Uitneembaar
katern!**

Haachts broek

Een natuurlijk lappendeken

Foto: Wim Dirckx

Het natuurgebied Haachts broek maakt deel uit van de groene gordel tussen Aarschot en Mechelen. Wat eens een gebied vol bloemenpracht was, werd in de jaren 1950-1960 beplant met veeleer eentonige populierenbossen. Nu Natuurpunt het gebied in beheer heeft, wordt het landschap weer het gevarieerde lappendeken van weleer: hooi- en graslanden, populieren- en valleibossen, moerassen en akkers. Een ideale groei- en bloeiplaats voor planten en een veilige thuis voor grote en kleine dieren.

Tekst: Liesbet Cleynhens

1

2

1 Paarden helpen bij het beheer. Foto: Wim Dirckx 2 Het plankenpad voert je mee op de nieuwe wandelroute. Foto: Wim Dirckx

Het woord "broek" is afgeleid van het Germaanse woord "broka", wat moeras betekent. Enkele duizenden jaren geleden stroomde de Dijle door het Haachts Broek en werd er een gevarieerde bodem afgezet van leemig zand en klei. Hierdoor kon het water moeilijk in de bodem dringen en ontstond er een "broekgebied". Dankzij de natte gronden bleef het gebied gespaard van bebouwing en vormt het nu een uniek natuurgebied.

Het Haachts broek stond lang bekend als een ontoegankelijk gebied, waar de moedigen die er zich in waagden, vaak verloren liepen. Maar in april van dit jaar bracht Natuurpunt daar verandering in. Tijdens de Walk for Nature (een groots evenement) werd er een bewegwijzerd wandelpad ingehuldigd. Hoewel sommige delen zijn uitgerust met een avontuurlijk plankenpad, kan het pad in natte periodes erg modderig zijn. Laarzen aantrekken is dus de boodschap voor wie hier op ontdekking gaat.

De hoogteverschillen in het Haachts broek zorgden ervoor dat er ook hogere, drogere stukken beschikbaar waren. Sinds jaar en dag werden die droge stukken land gebruikt voor akkerbouw. Toen de landbouw moderniseerde en paarden vervangen werden door machines, was er minder behoefte aan hooi en werden de bloemrijke gras- en hooilanden beplant

met populieren. Een ideale soort voor de industrie, want relatief snel kaprijp, maar de ooit zo grote plantenrijkdom verdween...

Een deel van de populierenbossen werd terug omgezet naar weiland. Dankzij het toepassen van traditionele akkerbouwmethodes, zoals het oppervlakkig ploegen van de bodem, komen opnieuw typische akkerplanten de kop opsteken. De zeldzame akkeranddoorn doet het hier bijvoorbeeld heel goed. Er worden ook ieder jaar

akkergewassen zoals tarwe of rogge ingezaaid, die kunnen dienen als extra voedsel voor zaadetende vogels.

Hoewel grote delen van het Haachts broek vroeger vrij open waren, komt er ook nog oud bos voor in het gebied. Planten als boskortsteel (een gras) en tweestijlige meidoorn wijzen op een langdurige aanwezigheid van bos. Sommige bomen zijn ronduit sprookjesachtig. Zo loopt het pad door een "spookbosje", met erg grillig kronkelende bomen.

Overzichtsplan

Reeën en nachtegalen

Een deel van het populierenbos blijft bewaard omdat het ook een waardevol biotoop is voor verschillende dieren. Je kan hier genieten van de zang van de nachtegaal, die van het ruige struikgewas op de bosbodem houdt. Dode populieren in het bos zijn door hun zachte hout ook ideale nestplaatsen voor spechten. Zowel de grote bonte specht als de kleine bonte specht vinden hier hun gading. En met wat geluk ontmoet je misschien een ree...

De winter is het ideale seizoen om vogels te zien. In het Haachts broek kan je op zoek gaan naar de goudhaan, een

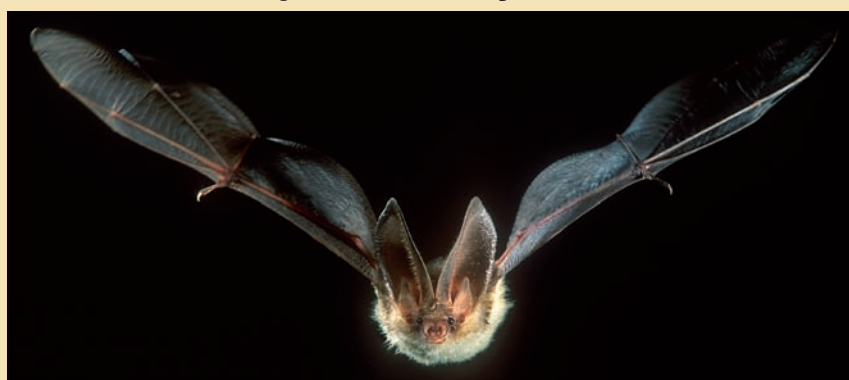

De grote bonte specht voelt zich hier thuis. Foto: Wim Dirckx

Winterhotel voor vleermuizen

De vleermuisbunker in het Haachts broek draagt het vleermuisvriendelijk schild. Dit schildje duidt plaatsen aan die interessant zijn voor vleermuizen. Het gaat dan over kerken, forten, huizen, bunkers, groeves,... Het schildje geeft de officiële erkenning van de Vlaamse overheid en Europa weer. Objecten kunnen die erkenning krijgen als er vleermuizen aanwezig zijn en/of als een object ideaal is ingericht voor vleermuizen.

Bij het ingaan van de winter gaan vleermuizen massaal op zoek naar geschikte winterverblijven. Alle inheemse vleermuizen zijn insecteneters en vinden 's winters bijgevolg geen voedsel. Daarom gaan onze vleermuizen in winterslaap, een bijna lethargische toestand waarbij de hartslag en lichaamstemperatuur drastisch verlagen. Terend op hun vetvoorraad hopen vleermuizen de winter door te komen. Geschikte winterverblijven zijn dus van levensbelang voor onze vleermuizen. In een goed winterverblijf moet de temperatuur vrij stabiel zijn, heerst een hoge luchtvochtigheid en moet het bovenal rustig zijn zodat de vleermuizen ongestoord kunnen slapen.

Bruine grootoorvleermuis. Foto: Hugo Willocx

schattig vogeltje met een geel voorhoofd, de blauw en oranje gekleurde boomklever, die behendig naar boven kruipt op de stammen van bomen en natuurlijk de grote bonte specht, die zich meestal verraadt door zijn luide geklop.

In de centrale wei is er een amfibie-enpoel aangelegd. De uitgegraven aarde vormt een wal rond de poel. Die begroeide wal is het enige plekje in de wei waar hoge kruiden blijven staan en vormt zo een ware oase voor de dwergmuis. De dwergmuis is het enige in Europa voorkomende zoogdier met een grijpstaart. Door zijn staart net als een aapje als extra "hand" te gebruiken, heeft hij zijn pootjes vrij om voedsel te zoeken en om te klauteren in grashalmen.

Grazende helpers

Runderen en paarden staan mee in voor het onderhoud van dit unieke gebied. Zij grazen, woelen hier en daar wat grond om en slijten paadjes uit. Op die manier dragen ze hun steentje bij aan het beheer van het gebied. Bepaalde plantensoorten zijn gebaat bij een regelmatige begrazing, andere krijgen dan weer de kans om te ontkiemen op de omgewoelde open plekken of dankzij de natuurlijke bemesting. In de vacht van de dieren reizen plantenzaden een eindje mee, zodat ze zich in het hele gebied kunnen verspreiden.

1

1 Je waant je hier even op het einde van de wereld. Foto: Wim Dirckx

2 Misschien kom je wel een nieuwsgierige ree tegen. Foto: Dieder Plu

2

Naast runderen van lokale landbouwers staan er in het gebied enkele konikpaarden. Een konik is een ras uit Polen en Wit-Rusland, dat klein van stuk is en geschikt om in natuurgebieden te grazen. Het konikpaard heeft geen verzorging nodig en kan het hele jaar vrij rondlopen. Hoewel alle paarden nazaten zijn van hun wilde voorouders wordt voor begrazing vaak gekozen voor de konik, omdat hij nauw verwant is aan de tarpan, een oorspronkelijk wild paard.

Natuurbeheer

De grote grazers kunnen al het beheerwerk natuurlijk niet in hun eentje opknappen. Daar komt ook heel wat mensenwerk bij kijken. Sommige graslanden worden gehooïd en in de beboste delen worden exoten, zoals de Amerikaanse vogelkers verwijderd. De jeugd van de plaatselijke scholen, o.a. Don Bosco Haacht, maar ook lagere scholen via het project Educatief Natuurbeheer, steken een handje toe bij het afvoeren van het maaisel en het bouwen van takkenwallen, waar kleine zoogdieren een thuis vinden.

Natuur het hele jaar door

De aangelegde poelen in het Haachts Broek lokken vanaf de lente heel wat amfibieën, terwijl in het bos voorjaarsbloeiërs als bosanemoon, donkersporig bosviooltje en muskuskruid een prachtig bloementapijt vormen. Ook de zeldzame dauwnetel groeit hier nog volop. In de hoge moerasvegetatie huist 's zomers de sprinkhaanzanger, en ook de sleedoornen meidoornhagen rond de weiden herbergen heel wat vogelsoorten. Insecten

gonzen intussen rond de akkerbloemen en in de ruigten.

Op de sleedoornhagen in het Haachts broek is al sleedoornpage waargenomen. Omdat de vlinder zich zo moeilijk laat zien, wordt de aanwezigheid ook vastgesteld via de eitjes. De kleine witte eitjes lijken wat op mini golfballetjes. Eitjes zoeken gebeurt in de winter maanden, omdat je ze het makkelijkst kan zien als de struiken geen bladeren hebben. In Vlaanderen is de sleedoornpage een bedreigde soort van grensvegetaties met lage en hoge struwelen. De populaties zijn sterk afgenomen door het verdwijnen van de sleedoornhagen voor de bestrijding van het perenvuur (een bacterie die peren- of appelbomen kan

besmetten). De vindplaatsen bevinden zich nog altijd in de zuidelijke helft van Vlaanderen (Vlaamse Ardennen, de regio tussen Brussel en Aarschot).

In de herfst is het Haachts broek een waar paddenstoelenparadijs: populierenmelkzwam, tijgertaaiplaat en wortelende aardappelbovist zijn maar enkele van de vele paddenstoelensoorten die het hier naar hun zin hebben. En ook in de winter herbergt het Haachts Broek heel wat leven. Een familie grootoorvleermuizen houdt haar winterslaap in de bunker, die met zijn dikke muren voldoende beschutting biedt tegen wintertemperaturen en verstoring. Er is dus ieder seizoen wel iets te beleven in het Haachts Broek!

Praktisch

Een bewegwijzerde wandeling van 4 km voert je door het hart van het Haachts Broek.

Trek best laarzen aan, zeker na een regenachtige periode.

De wandelingen zijn niet toegankelijk voor kinderwagens of rolstoelen.

Honden zijn welkom, maar graag overal aan de leiband.

Bereikbaarheid:

De bewegwijzerde wandeling start aan Sporthal Den Dijk • Dijkstraat 1 • 3150 Wespelaar. Er is een ruime parking. Hier kan je na de wandeling terecht voor een drankje.

Met het openbaar vervoer:

Trein: op de lijn Leuven-Mechelen stap je af in Wespelaar-Tildonk.

De sporthal ligt in de Dijkstraat op 500 meter van het station.

Bus: lijn 284 (Mechelen-Boortmeerbeek-Leuven), afstappen in Wespelaar bij halte "station". De sporthal ligt in de Dijkstraat op 500 meter van het station.

Meer info:

Bernard Lemaitre, 016-60 61 62 • bernard.lemaitre@skynet.be

www.natuurpunt.be/haacht

Ecover & Natuurpunt Samen werken aan meer en betere natuur

30 jaar pionier

In 1980, lang voor de ecologische bewustwording en duurzaamheid in de bedrijfswereld doordrong, ontstond Ecover. Bij de start pakte het was- en reinigingsmiddelenbedrijf uit met een wasmiddel dat volledig fosfatenvrij was. Dat gebeurde voor fosfaten in het oppervlakte- en grondwater als probleem werden erkend.

Sindsdien bleef het bedrijf trendset- tend, zowel met zijn producten als het productieproces. De eerste ecologische fabriek in Malle, geopend in 1992, is nog steeds een voorbeeld in ons land

en ver daarbuiten. Dat Ecover gelau- werd is met een hele rist erkenningen en prijzen hoeft niemand te verbazen. Ecover en Natuurpunt moesten elkaar wel tegenkomen op het kruispunt van de zoektocht naar ecologische pro- ducten en de strijd voor het behoud van onze biodiversiteit. Al vele jaren staan we nu zij aan zij. Ecover onder- steunt Natuurpunt om het draagvlak voor natuurbehoud in Vlaanderen te vergroten, Natuurpunt gebruikt in al zijn werkplaatsen Ecover- producten.

Surf naar www.ecover.com, registreer je en ontvang een gratis allesreiniger 1 liter*. * Zolang de voorraad strekt

ECOVER
POWERED BY NATURE

natuurpunt
natuur voor iedereen

EERLIJKE KOFFIE VOOR DE HELE FAMILIE!

De Bio-Fairtrade koffie van Rombouts wordt in het zuiden geteeld volgens de voorschriften van het Max Havelaar keurmerk en de biologische landbouw. Dit biedt niet alleen garanties voor betere leef- en werkomstandigheden voor de koffieboeren en hun gezin, maar in combinatie met de kennis van Rombouts, ook een kwalitatieve koffie voor ieder van ons!

- € 0,50 Op **BIO-FAIRTRADE KOFFIE** via
WWW.DEFAMILIEROMBOUTS.BE

BE-BIO-01
NON EU AGRICULTURE

Rombouts®

Natuur.winkel

Feestelijke cadeaus in de Natuur.winkel

10%
voor leden
van Natuurpunt

In onze winkel vind je een ruime keuze aan boeken, verrekijkers & telescopen, nestkasten, vogelvoer en voedersystemen. Spring eens binnen of surf naar de webshop: www.natuurpunt.be/winkel

Natuurpunt-winkel

Stationstraat 40 (stationsplein) • 2800 Mechelen
015-43 16 88 • winkel@natuurpunt.be

Openingsuren:

woensdag en vrijdag: 13u30-17u30
zaterdag: 10u-17u30 • andere dagen na afspraak

ECOLOGISCH EN TIJDLOOS DESIGN...

SGS-PEFC/COC-0123
CASTANEA

De kastanjehouten producten van **CASTANEA**, tuinafsluitingen, tuinpoortjes, steunpalen, Post & Rail-afsluitingen, enz... passen door hun tijdloos design in elke tuin. Ze zijn afkomstig uit de ecologisch beheerde hakhoutbossen van de Limousin en zijn van nature bestand tegen schimmel en vocht. Impregneren is dus overbodig.

CASTANEA®
de natuur bekend kleur

In heel Vlaanderen vind je verkooppadressen van **CASTANEA**. Voor meer informatie over het volledige **CASTANEA** assortiment bel naar **0473 43 00 87** of surf naar **www.castanea.be**

Natuurpunt en lokale besturen

Twee handen op één buik

Lokale besturen zoals gemeenten, OCMW's en kerkfabrieken, staan in het Vlaanderen van vandaag voor onnoemelijk veel uitdagingen; maatschappelijk welzijn, cultuur, politie, openbare werken, onderhoud plantsoen, scholen, ruimtelijke ordening, onderhoud waterwegen, cultuur en sport,... Ook bos- en natuurbeheer is een thema waarmee ze bezig moeten zijn. Vele onder hen beheren immers een aanzienlijke oppervlakte natuurgebied, vaak met een hoge natuurwaarde. Het ene bestuur pakt dit beheer intenser aan dan het andere en sommigen kiezen Natuurpunt als partner om samen die grote uitdagingen (Internationaal Jaar van de Biodiversiteit, Jaar van het Bos) aan te gaan.

Tekst: Noah Janssen, Foto's: Wim Dirckx

Geen nieuwe tendens

Voor Natuurpunt is het beheren van terreinen van lokale overheden niet nieuw. Heel wat natuurgebieden konden uitgebouwd worden dankzij een goede

relatie tussen een gemeente en een lokale afdeling van Natuurpunt. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Maten, de Paddenbroeken, de Oude Landen, de Maat en vele anderen. Daarnaast vertrouwen lokale besturen ook vaak kleine snippers grond, gelegen binnen grotere natuurcomplexen, voor korte of langere termijn toe aan Natuurpunt.

Ieder focust op zijn kerntaken

Voor een lokaal bestuur is het niet altijd evident om naast zoveel andere zaken ook nog eens te focussen op het thema natuurbeheer en -behoud. Het gaat om een ingewikkelde materie die steeds evolueert. Vaak zijn de oppervlakten niet zo groot dat het rendeert om er een voltijds personeelslid op te zetten. Bovendien vindt niet elk lokaal bestuur dat dit tot haar kerntaken

“Er is in Vlaanderen nog veel natuur die moet beschermd en beheerd worden”

behoort. Daarom is het toevertrouwen van de gronden aan een lokaal sterk verankerde vereniging zoals Natuurpunt vaak een logische keuze. Op die manier is er een win-winsituatie voor beiden. Het lokaal bestuur heeft de vrijheid om zich te focussen op haar kerntaken. En ook Natuurpunt kan de hare verder uitbouwen door de schaalvergroting die ontstaat door het beheer van de eigendommen van de lokale besturen, die vaak gelegen zijn tussen andere percelen van Natuurpunt. Bij zo'n samenwerking zorgt een sterke groep vrijwillige medewerkers, ondersteund door een professioneel team van Natuurpunt, voor het nodige draagvlak en een langetermijnbescherming. Ook het gedeelde maatschappelijk doel van beide organisaties, namelijk

Het Steentjesbos, onderdeel van de Mechelse OCMW-bossen.

De boomklever vertoeft graag in onze bossen.

natuur toegankelijk maken voor het grote publiek, verantwoordt de keuze voor een partnerschap.

“Het model van Natuurpunt is maatschappelijk gedragen”

Het OCMW van de Stad Mechelen is eigenaar van een aanzienlijk patrimonium, waaronder ook 250 ha bos, gelegen in een straal van max 15 km rond de Stad Mechelen. Na decennia van bosbeheer door een eigen bosploeg, besliste de raad voor deze taak over te stappen op een samenwerking met Natuurpunt, die in die streek al jaren vele en grote natuurgebieden aan het uitbouwen is.

“Het OCMW zoekt al jaren een manier om haar budgetten rationeler te besteden”, zegt schepen en OCMW-voorzitter Koen Anciaux (Open VLD). “Hierbij is het belangrijk vooral te focussen op de kerntaken. Hoewel het OCMW natuurbehoud en goed beheer van haar patrimonium erg belangrijk vindt, behoort dit niet tot die kerntaken. Een goede oplossing voor onze bossen in de vorm van een samenwerking met Natuurpunt was daarom een logische en ook financieel interessante optie. We stelden hiervoor een uitgebreid

herenakkoord op. Dat bevat niet enkel de beheeroverdracht voor de 250 ha bos, maar omschrijft ook hoe de samenwerking structureel zal worden uitgebouwd. Zo wordt er een partnerschap beschreven rond boscompensatie en bosuitbreiding en rond openstelling van de bossen natuurcomplexen als een groene ring rond Mechelen. Daarnaast zet Natuurpunt de bosploeg van het OCMW verder in. Wat sociale tewerkstelling betreft, heeft Natuurpunt haar pluimen al verdiend. Daar hebben we geen twijfels over. Tot slot engageert Natuurpunt zich in het kader van dit akkoord om in samenspraak met landbouwers en Wildbeheerseenheden te werken aan het vermijden van wildschade op aangrenzende landbouwpercelen.”

Concreet gaat de overeenkomst over een 300-tal percelen die geïsoleerd liggen of geclusterd zijn tot heuse complexen. De Gasthuisbossen, de Brede Zeyp, Weisseterbos en het Steentjesbos

Aanzienlijke oppervlakte

Met 306 gemeenten, 306 OCMW's en nog een heleboel andere lokale besturen heeft Natuurpunt vele potentiële partners. En die samenwerking is op vele plaatsen al uitgewerkt. Het was naar aanleiding van de bijzonder grote overeenkomst met het OCMW van Mechelen (zie kaderstuk) dat dit aantal eens in kaart gebracht werd. In totaal zijn er met ongeveer 100 lokale overheden overeenkomsten voor een totale oppervlakte van 1000 ha. Een mooi bewijs dat het model van Natuurpunt maatschappelijk gedragen is.

Natuurpunt gaat de uitdaging aan

1000 ha is voor ons echter geen einddoel. Er is in Vlaanderen nog veel natuur die moet beschermd en beheerd worden. Menig boscomplex, beekoever, restperceel in een grote natte beekvallei, verboste heide, wachtbekken of kanaalberm in eigendom van een lokale overheid komen in aanmerking om tijdens de laatste maanden van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit een nieuwe kans te krijgen. Door een langetermijnsamenwerking met een lokaal bestuur kan Natuurpunt er de natuurwaarde optimaliseren. Vele besturen maken indirect al die keuze door een Charter voor Biodiversiteit met Natuurpunt te ondertekenen. Zeker wanneer het een win-winsituatie voor beide partijen is, kan het beschouwd worden als een mooi voorbeeld van deugdelijk bestuur. Natuurpunt gaat alleszins die uitdaging aan!

zijn de bekendste van de grote bossen, maar er liggen ook aanzienlijke oppervlakten bos in al bestaande natuurgebieden van Natuurpunt zoals de Battelaer, Mispeldonk of de Haachtse Leibeekvallei.

De onderhandelingen rond het akkoord zijn quasi afgerond. “Zo krijgen beide organisaties mogelijk met Kerstmis nog een mooi kerstcadeau in hun kous”, besluit Anciaux.

Koen Anciaux

Samenwerking van Natuurpuntafdelingen en lokale besturen

Een bewezen succes

In elke Vlaamse provincie heeft Natuurpunt meerdere samenwerkingsakkoorden lopen met lokale besturen zoals gemeentes, OCMW's en kerkfabrieken. Uit onderstaande voorbeelden kunnen we met zekerheid afleiden dat de formule een succesnummer is. Voor alle partijen is het een win-winsituatie, maar de natuur haalt er ongetwijfeld het meeste profijt uit.

Oostende

Tekst: Johan Broidioi

De uitbouw van reservaatgebieden in Oostende ging van start met het aantreden van schepen Yves Miroir in 1994. De Natuurpuntafdeling Middenkust was toen pas opgericht en werd onmiddellijk overdonderd door de visie, dadendrang en kooplust van de schepen. De stad Oostende kocht haar eerste gronden aan de Keignaert in 1995 en 1996 en gaf ze in erfpacht aan Natuurpunt. Sindsdien bleef Oostende geregeld gronden bijkopen. Dit jaar breidde de Keignaert zelfs uit tot 35 ha! Ook in de Zwaanhoek werden gronden verworven (in Oudenburg) en werd ook een boerderij in erfpacht overgedragen. Mede onder impuls van het NatuurInrichtingsProject (NIP)

"Oostendse Kreken" bedraagt de oppervlakte Zwaanhoekreservaat in beheer van Natuurpunt (zowel eigendommen Natuurpunt, erfpacht van de stad en de eigendommen van het Agentschap voor Natuur en Bos) zowat 111 ha.

Genk

Tekst: Jos Lycops

Natuurpunt en de stad Genk hebben gedurende jaren een traditie van vertrouwen uitgebouwd. De stad geeft eigendommen in huur waardoor Natuurpunt ze als natuurgebied kan ontwikkelen. Dat geldt bijvoorbeeld voor De Maten; een samenwerking die al 50 jaar bestaat. Enkele jaren geleden sloten Natuurpunt en Genk ook huurovereenkomsten voor het Klotbroek en

Vijvergebied de Wijers. Foto: F. Van Bauwel

De Oude Landen. Foto: Ludo Hermans

de Stiemerbeekvallei. Telkens gaat het over groene gebieden, die de stad veilig stelt voor de toekomst en op een gepaste manier laat beheren. Door de samenwerking met Natuurpunt krijgen de gebieden een reservaatstatus en zijn de kennis en middelen voorradig om de gebieden te beheren. Midden in het industriegebied ten zuiden van het Albertkanaal is een zone rond de Caatsbeek vrijgesteld voor industriële ontwikkeling. Tijdens het opstellen van het gemeentelijk natuurontwikkelingsplan werd die keuze op aanbeveling van het Regionaal Landschap gemaakt. Dit jaar verhuurt Genk een vierde gebied aan natuurpunt. Zo is de Genkse slogan "Genk groene stad" daadwerkelijk een slagzin met slagkracht voor natuur!

Hasselt en Zonhoven

Tekst: Jos Coteur

De samenwerking van Natuurpuntafdeling Hasselt-Zonhoven met de stad Hasselt en het gemeentebestuur van Zonhoven verloopt uitstekend. Hasselt geeft jaarlijks een mooie financiële ondersteuning aan de lokale natuurverenigingen en past een flink bedrag bij als er op haar grondgebied gronden door Natuurpunt aangekocht worden. Zeer belangrijk is de samenwerking en logistieke steun bij het beheer van onze natuurgebieden. Zo zorgt Hasselt voor het regulier onderhoud van de wandelwegen in de natuurgebieden Kiewit en Tommelen, waar de stad zelfs een aantal verlandde poelen hersteld heeft. Bij

alle zorgen of problemen wordt gezamenlijk naar een optimale oplossing gezocht. Als er ergens in het vijvergebied de Wijers op verworven percelen door de lokale vrijwilligersploeg illegale bouwsels worden afgebroken, staan Hasselt en Zonhoven klaar om het gesorteerde afbraakmateriaal op te ruimen. Indien nodig kunnen we zelfs beroep doen op de technische diensten om ons met zwaar materiaal te helpen. Het resultaat van onze samenwerking is een win-winsituatie voor alle partijen, maar vooral voor de natuur!

Geraardsbergen

Tekst: Carlos D'haeseleer

Op 21 september 2006 ondertekenden het OCMW van Geraardsbergen en Natuurpunt het huurcontract waarbij het beheer van het grootste deel van de bossen van het OCMW aan Natuurpunt overgedragen werd. Natuurpunt beheert momenteel 27 ha bos. Het OCMW beschouwt beheer van gronden en bossen niet als hun kerntaak. Natuurpunt heeft voor alle percelen een beheervisie opgesteld die goedgekeurd werd door het OCMW. Zo krijgen alle populierenbestanden op termijn een omvorming-beheer naar inheems loofbos met bijvoorbeeld els, es en wilg. Inheems loofbos krijgt een nietsdoenbeheer. Natuurpunt is ook verantwoordelijk voor het veiligheidsbeheer ten opzichte van aangelanden en de spoorlijn. Tijdens de voorbij 4 jaar werd 5 ha van de voorziene 20 ha omgevormd door kappen van de populieren en gedeeltelijke aanplant van de gewenste boomsoorten. De volgende jaren zal langs de spoorlijn hakhout beheer opgestart worden zodat we daar ook schade door windval kunnen voorkomen. Uiteindelijk verwachten we op een termijn van 20 jaar alle populierenpercelen om te vormen tot inheems loofbos binnen het groter geheel van de reservaatprojecten van Natuurpunt Boven-Dender.

Antwerpen

Tekst: Stefan Versweyveld

De snelle en haast ongebreidelde stadsuitbreiding in de jaren '60 en '70 van vorige eeuw, zorgde voor de oprichting van verschillende actiegroepen voor de laatste natuurgebieden in Antwerpen. Met acties als "kraak de Oude Landen" werden stedelijke domeinen in beheer genomen. De Stad Antwerpen stond erbij en keek ernaar... Anno 2010 zijn de relaties met de Stad veel hartelijker en worden de domeinen door de verschillende Natuurpuntafdelingen in nauwe samenwerking beheerd als vrij toegankelijke natuurgebieden. Oude Landen, Bospolder, Wolvenberg, Hobokense Polder, Neerland en Ekers Moeras vertegenwoordigen een oppervlakte van meer dan 325 ha! Dankzij de samenwerking tussen Natuurpunt en de Stad Antwerpen kan iedere Antwerpenaar genieten van waardevolle natuurgebieden in de buurt.

Duurzaam leven, kan je dat leren?

Het besef dat iedereen op zijn manier de toekomst van de mensheid kan verzekeren door zo duurzaam mogelijk te leven, dringt wereldwijd langzaam maar zeker door. Dat is een hoopvol begin. Maar waar halen mensen de kennis om duurzaam te kunnen leven? En hoe maak je van "duurzame ontwikkeling" een fundamentele waarde die doordringt in alles wat mensen en gemeenschappen doen? Vragen die het beleid in het Decennium van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling 2004-2015 wil beantwoorden.

Tekst: Carin Coryn & Joke Flour

Duurzaam leven als nieuwe (r)evolutie

"Duurzame ontwikkeling" (DO) zou wel eens de enige oplossing kunnen zijn voor de schade die we aanrichten aan de natuur en het milieu en om het wereldwijde verlies aan biodiversiteit te stoppen. Waarbij duurzaam leven wereldwijd een nieuwe (r)evolutie voor de mensheid kan betekenen. Als de manier waarop onze beschaving overleeft. Want daar gaat duurzaam leven over: proberen om in alle aspecten van het leven keuzes te maken die – zowel nu als in de toekomst – de natuur, de omgeving en de mensheid wel verrijken maar niet schaden. Maar hoe leren we dat?

Kan je DO leren?

Begrijpen wat onze impact is op de natuur, onze planeet als ecosysteem en de mensheid, stelt ons in staat om een solidaire en respectvolle houding te ontwikkelen. Pas als we echt beseffen hoe groot de stempel is die we met z'n allen drukken op onze omgeving, zijn we geneigd duurzaam te kiezen en te handelen. Afval sorteren of de fiets nemen naar het werk is een goed

begin. Maar daar mag het niet bij blijven. Om werkelijk effect te hebben, moet duurzame ontwikkeling in alle aspecten van het leven doordringen.

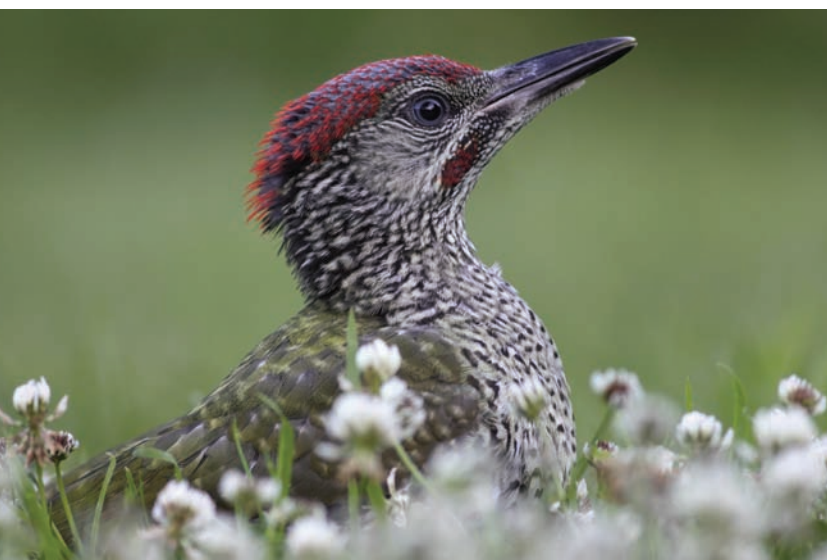
Daarom wordt tegenwoordig veel nadruk gelegd op Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO). Internationaal doet de UNECE (Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties) dat door haar lidstaten aan te moedigen EDO te realiseren in alle vormen van onderwijs. Ook in het niet-formele onderwijs; zoals cursussen, vormingen, workshops en lessenreeksen. EDO is namelijk ook van tel voor al diegenen die niet officieel studeren. Via werk, VDAB, vakbonden, overheidsinitiatieven of verenigingen en organisaties moeten ook zij toegang krijgen tot educatie voor duurzame ontwikkeling.

Hoe EDO-minded is het beleid?

EDO moet onderdeel uitmaken van alle soorten onderwijs en alle relevante domeinen. Bovendien vraagt de UNECE om zoveel mogelijk samen te werken. Een uitdaging voor het beleid. Zoals in 2005 afgesproken tussen de Europese ministers van leefmilieu en onderwijs, realiseerde de Vlaamse regering in mei 2009 het "Implementatieplan EDO, Leren voor een leefbare toekomst." En in januari dit jaar was er de studiedag "Op goede VOET (VakOverschrijdende EindTermen) met EDO".

"Om werkelijk effect te hebben moet duurzame ontwikkeling in alle domeinen van het leven doordringen"

Wie aan Natuur- en MilieuEducatie (NME) doet, doet min of meer ook aan EDO. Mensen die de natuur en het milieu leren kennen en begrijpen, brengen er vaak ook meer waardering voor op. Daardoor maken ze meer duurzame keuzes. Iemand die ontdekt dat de rups van het koolwitje leeft van jonge brandnetelscheuten en dat die rups een smakelijke hap is voor de

Groene specht, waardering voor mooie natuur doet je duurzame keuzes maken. Foto: Luc Meert

NME, de verwondering voor al wat leeft en de weldadige invloed van natuurexperiences. Foto: Carin Coryn

jongen van de pimpelmees, zal wellicht de brandnetels in zijn tuin niet als onkruid bestempelen. Hij zal er een plekje voor vrijmaken en herbiciden uitbannen.

“NME heeft zich de laatste jaren sterk verdiept in duurzame ontwikkeling”

Wat is dan juist het verschil tussen Educatie voor Duurzame Ontwikkeling en Natuur- en MilieuEducatie? EDO kan over van alles gaan, zolang het vanuit een duurzaam perspectief wordt bekeken. En alle DO heeft op het einde van de rit een effect op de natuur en het milieu. Beter nog, het beoogt een positief effect op natuur en milieu. NME heeft uiteraard ook een positief effect op de omgeving, waardoor alle NME uiteindelijk ook zijn steentje bijdraagt voor DO.

Woedt er een concurrentiestrijd?

Concurrentie doet hier gelukkig niet ter zake. NME wordt rasechte EDO als je er de waarden van duurzaam leven aan koppelt. Zo wordt NME een uitmuntende manier om aan EDO te doen. Niks zo motiverend als een cursus echte natuurbeleving gekoppeld aan een verhaal over biodiversiteit en duurzaam leven. NME heeft jarenlange ervaring en heeft bewezen dat ze aansluit bij de verwachtingen van de deelnemers. Dankzij de positieve benadering van NME (de verwondering voor al wat leeft en de weldadige invloed van natuurexperiences) kunnen moeilijke DO-thema's zonder drempelvrees aangekaart worden. Conclusie: natuur- en milieueducatie is een bevoorrecht instrument om aan EDO te doen.

Wat hebben we in petto?

NME heeft zich de laatste jaren sterk verdiept in duurzame ontwikkeling. Alle natuur- en milieubewegingen hebben hun deuren opengezet en hun blik gericht op

de toekomst. Voor Natuurpunt en Natuurpunt Educatie was de klimaatfilm van Al Gore de symbolische stap om duurzaam leven tot een belangrijke uitdaging te maken. Vormingen, cursussen en workshops worden sindsdien vanuit de waarden van EDO aangeboden.

Enkele voorbeelden ...

De Wereld op je Bord: een actieve luister- en proefavond met oog voor de Noord-Zuidproblematiek. De deelnemers krijgen multiculturele hapjes met boeiende verhalen over biodiversiteit en duurzame ontwikkeling.

Over klimaatkanaries en hittestress: een tentoonstelling waarin de klimaatkanarie het heeft over het opschuiven van de seizoenen, over dieren en planten die hun leefgebied verleggen, over de gevolgen voor ons en wat we daaraan kunnen doen. In onze ecologische stadstuin ontdek je hoe je tuin een stapsteen wordt waar vogels, vlinders en andere diertjes zich thuisvoelen. Met tips voor goede (klimaat)daden.

De Wereld vertelt: een rondreizende tentoonstelling met foto's van Lieve Blancquaert en een kortfilm van Joeri Vlekken. Verhalen van wereldburgers over duurzame keuzes. De expo legt de link met de Millenniumdoelstellingen, het Kyotoprotocol en Countdown 2010.

Het project **Diversiteit in de stad:** natuurontmoetingen in Vlaamse stadskernen: activiteiten met en voor etnisch-culturele minderheden rond natuur, biodiversiteit en DO. De opgedane ervaringen tijdens het project worden verwerkt tot een duurzame handleiding.

Ben je er klaar voor om wat aan jouw DO-gehalte te doen? Op onze website vind je inspiratie in het nieuwe portfolio van Natuurpunt Educatie.

www.natuureducatie.be

De groene harten van Vlaanderen

Ter afsluiting van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit polsten we enkele BV's naar hun "groene hart". We stelden hen drie korte vraagjes. Ziehier de groene bekentenissen van enkele BVG's, Bekende Vlaming goes Green.

Tekst: Sofie Versweyveld

De vraagjes

- Wat is je favoriete natuurgebied?
- Welke (inheemse) soort mag voor jou nooit verdwijnen?
- Wat doe jij voor onze biodiversiteit?

Veerle Baetens

(bekend van o.m. de VTM-telenovelle "Sara")

- In België? Eenzijds de Kalmthoutse heide, anderzijds het Zoniënwood en zoveel meer!
- Solitaire bijen, want dan is het gedaan met heel veel lekkers (vooral voor de vegetariërs) en met ons en velen met ons...
- Ik plant loofbomen, ik gebruik geen bestrijdingsmiddelen in mijn tuin. Ik heb een vijvertje (het begin

ervan ...), ik heb twee vogelkastjes die ik binnenkort ga ophangen, ik heb al één groene gevel en binnenkort een tweede. Maar er is nog veel werk aan de winkel. Work in progress.

Michaël Pas

(bekend van o.m. de film *Team Spirit*)

- Mijn favoriete natuurgebied is niet groot, en het ligt op bescheiden wijze verscholen tussen Maarkedal en Brakel: het Burreken. Wat een mooie naam voor zo'n klein juweeltje. Ik ga er graag wandelen met vrienden. De kinderen vinden het er altijd avontuurlijk; ze proberen er telkens de vuursalamander (!) te vinden. Ze slagen er nooit in, maar het feit dat

hij er ergens verscholen zit, maakt het al spannend genoeg. De kinderhartjes kloppen ook altijd sneller als we de weides met koeien moeten oversteken, en enige stoerheid is ook vereist bij het betreden van de bruggetjes over het minuscule maar zuivere beekje (wie erin valt wordt misschien gegrepen door de vuursalamander...).

- Zonder twijfel de ijsvogel! Als je er één ziet, dan weet je dat er nog hoop is voor onze beken en vennen.
- Lid zijn van Natuurpunt, tiens!

Johan Heldenbergh

(bekend van o.m. de film *De Helaasheid der Dingen*)

- De Kalkense Meersen. Wij moeten maar het bootje nemen in Schellebelle, en we kunnen wandelen in een rustige groene omgeving, waar je hazen kan zien rennen en de koekoek horen. We hebben er ook een aantal scènes gedraaid van "1919", de film die we deze zomer in Schellebelle draaiden. Het is een mooie, groene, rustige thuishaven voor een luie zondag en zeer dichtbij.

- Ik ben gek van ijsvogels, maar heb er nog nooit een gezien. Ook van zwaluwen, ik ben altijd blij als ze er weer zijn in de lente. Het stelt me ieder jaar een beetje gerust.
- We hebben een redelijk onverzorgde tuin en een bevriende tuinman heeft in onze tuin met sprokkelhout een soort korf gemaakt tussen de varens waar egels en andere kleine dieren hun nestjes kunnen bouwen. We hebben nog nooit gespoten en we laten dikwijls een groot deel van de oogst van onze perelaar liggen op het gras, zodat hongerige, nieuwsgierige kruipers zich goed voelen in onze hof. Ik eet bewuster, durf al eens te denken dat vlees en zeker vis vervangen kunnen worden want de staat van de oceanen en zeeën is rampzalig.

Tom Van Dyck

(bekend van o.m. de VRT-reeks *Van Vlees en Bloed*)

- Moeilijke vraag. Er zijn verschillende natuurrijke gebieden die me aanspreken. Als kleine gast kwam ik in de Zegge. Daar zou ik nog wel eens willen gaan wandelen. Verder is natuurlijk de Kalmthoutse Heide, niet ver van Antwerpen, een meer dan fijne plek. Soms kom ik ook nog in de Kempen, nabij Herentals waar ik opgroeide. Zo is het fijn om te kuieren over de knuppelpaadjes van het Olens Broek. Al moet ik bekennen dat ik de meest intense natuurmomenten in het buitenland heb beleefd. Toen ik enkele jaren geleden met mijn gezin twee maanden in Nieuw-Zeeland rondtrok, heb ik erg veel indrukken van landschappen en boeiende beesten opgedaan. Die lokroep naar grootse echt wilde natuur klinkt nog steeds luid. Binnenkort trekken we naar Afrika. Ik tel al af.
- Opnieuw een moeilijke vraag. Ik zal er dan toch eentje moeten kiezen. Misschien de nachtegaal. Een vaal vogeltje maar die melodieuze nachtelijke zang is toch wel indrukwekkend. Ik las onlangs dat nachtegallen in de week luider moeten zingen dan in het weekend om boven het verkeerlawaai uit te raken... De soort doet het naar ik verneem niet goed.
- Ik ben een levensgenieter en biodiversiteit is... toch het leven! Beroepshalve ben ik natuurlijk een bezige bij, maar tussendoor trek ik er met m'n gezin erg graag op uit. Rust, natuur, uitgestrektheid zijn dan erg gewaardeerde ingrediënten. Ik maak graag bekend dat ik meer dan een boontje heb voor de natuur, misschien help ik zo wel een beetje. Ik ben natuurlijk ook lid van Natuurpunt. Onze vakanties hebben altijd een stevig natuurluik, zodat we ook onze kinderen die waardering spontaan meegeven. Ook in mijn stadstuin in Antwerpen huist één en ander uit het rijk van de biodiversiteit. Laat die vogels maar vrolijk fluiten terwijl ik met een glas wijn in mijn tuin aan een volgend televisieproject werk.

Haboe Natuur Speurders! De winter komt eraan!
De blaadjes verliezen hun bomen en eekhoorn Knabbel
is in een diepe winterslaap.

Piepel en Soeza

Meeuwen

Je kent ze vast wel. Die gillende en krijsende vogels die altijd op een lekker hapje uit zijn, zo lijkt het toch. Wist je dat er verschillende soorten meeuwen te vinden zijn bij ons? Zowel aan de kust als in het binnenland laten zij hun luide gekrijs weerklinken. Hier wat tips om drie soorten gemakkelijk te herkennen. Laat ons beginnen met de kleine mantelmeeuw. Die heeft zwarte bovenzweugels, net alsof ze een donkere mantel draagt, en gele poten. Een maatje groter is de zilvermeeuw. Die herken je aan de zilvergrijze bovenzweugels, roze poten, de gele snavel en "streng" blik. De volgende is de kokmeeuw; die heeft in de zomer net een mooie bruine bivakmuts op. 's Winters ruilt hij die in voor twee vlekjes aan de "oortjes". Het lijkt wel een hoofdtelefoontje. Zijn snavel en pootjes zijn rood. (meer meeuwen vind je op pagina 18-21)

Meeuwen eten zowel levende prooien (visjes, krabben, regenwormen), als dode diertjes of etensresten. Die vinden ze door de zee af te speuren, vissersboten te achtervolgen en ons afval uit te pluizen ... Meeuwen broeden in grote groepen (kolonies), lekker druk, lawaaierig en dicht bij elkaar. In een nest op de grond leggen ze twee of drie gespikkelde eieren. Hier komen gespikkelde kuikentjes uit die meteen kunnen lopen.

Wist je dat:

Enkele meeuwensoorten hebben een rode vlek op de ondersnavel. Wanneer het meeuwenkuiken hierop pikt, braakt ma of pa meeuw de versgevangen visjes op ... Een "hongerknopje" dus. Smakelijk!

Tekeningen: Pascale Vantieghem

Buiten!

Ben je in de winter al eens naar zee geweest? Zeker doen! Een lekker warme jas aan, muts op je hoofd en vingertjes in lekkere warme handschoenen. Dikwijls heb je het strand voor jou alleen, helemaal anders dan in de zomer. Niet voor niets verkiezen echte natuurspeurders een winterstrand. Vergeet zeker je vlieger niet ...

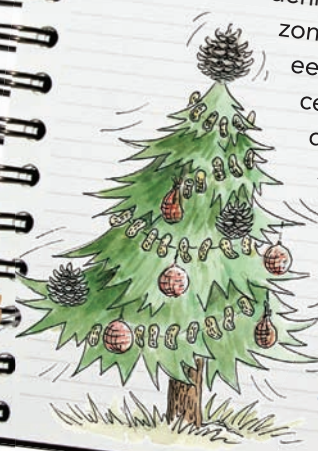
Micro-Macro

Weet je wat er in de loep staat? Mail je antwoord vóór 15 februari naar natuurspeurder@natuurpunt.be en maak kans op een aankoopbon ter waarde van 10 euro in onze Natuur.winkel. Doen!

Groene vuile vingers:

Maakt mams (of paps) soms van die mooie kerststukjes met hulst en kerstballen? Misschien kan je dit jaar ook de tuin versieren. Met vetbollen en pindanetjes maak je er een waar vogelkerstfeest van. Je kan ook dennenappels vullen met zonnebloempitjes (eerst een nachtje op de centrale verwarming, dan komen ze open te staan). Zo hebben de vogels in je tuin (of die van oma en opa) dit jaar ook een zalige kerst.

De natuur in je luie zetel

Lekker de hele dag buiten gespeeld? Wat is er dan gezelliger dan met een goed boek in je luie zetel te kruipen? In onze Natuur.winkel vind je een ruim assortiment kleuter-, kinder- en jeugd-boeken. De allerkleinste ontdekkingsreizigers kunnen vogels zoeken achter flapjes, of het boerderijleven leren kennen. Ook de dieren van de savanne, vlinders, arenden,... onthullen gretig hun geheimen. Grotere avonturiers kunnen aan de slag met de natuurkrachten of op ontdekking in de ruimte. Niet zo'n boekenwurm? Geen nood! Speel dan "Dinosauriërs op het spelbord" of het "Milieuspel",... spelletjes genoeg in de Natuur.winkel!
www.natuurpunt.be/kinderboeken

Tom & Co opnieuw stuwende kracht achter Vogels Voeren & Beloeren

De elfde editie van Vogels Voeren & Beloeren, op 5 & 6 februari 2011, wordt opnieuw structureel ondersteund door Tom & Co, de dierenpeciaalketen van de Delhaizegroep. De samenwerking past in de strategie van Tom & Co om in haar winkels naast vissen, knaagdieren, vogels, honden en katten ook aandacht te hebben voor dieren en natuur in tuinen. In dat kader zal in de 140 Tom & Co winkels in België de komende jaren een "natuurhoek" worden ingericht waarin ook Natuurpunt aanwezig zal zijn. Behalve "Voeren & Beloeren" wordt ook de actie "Vlinder mee" ondersteund. Zowel in de Tom & Co's als in de Delhaizewinkels wordt vogelvoer verkocht met het logo van Natuurpunt. Voor elke verkochte verpakking ontvangt Natuurpunt een commissie.

www.natuurpunt.be/tomenco
www.natuurpunt.be/tuinvogels
www.natuurpunt.be/vlindermee

natuurpunt
natuur voor iedereen

Natuur voor iedereen

De voorbije maanden opende Natuurpunt weer een aantal natuurgebieden voor wandelaars. Vanaf nu kan je ten volle genieten van wandelingen in volgende gebieden: Witte Nete in Retie, Hogedonk in Aalst, Honegem in Aalst, Lede en Erpe-Mere, Velpevallei-Roozendaalbeekvallei in Tienen en Glabbeek en het Silsombos in Kortenberg en Kampenhout. Trek je wandelschoen maar al aan! Alle info op www.natuurpunt.be/wandelen

Nieuwe partner: Vino Mundo

Vino Mundo is dé wijnhandel gespecialiseerd in biologische en Fair Trade wijnen. Vino Mundo biedt een waaier van 180 streng geselecteerde biologische en Fair Trade wijnen aan. Leden en partners van Natuurpunt kunnen voor onlinebestellingen gebruik maken van de kortingscode "Natuurpunt" en genieten daarbij 2% korting op hun aankopen. Wie voor het eerst bestelt, kan gebruik maken van de code "welkomNatuurpunt", goed voor 5% korting. Bovendien gaat er bij elke bestelling met een Natuurpuntcode 5 eurocent per fles naar Natuurpunt.

www.vinomundo.be of www.natuurpunt.be/vinomundo

Steun Natuurpunt met je kerstboom

Bij IKEA kan je voor het tweede jaar op rij een kerstboom kopen voor 19,95 euro. Niet zomaar een kerstboom, maar een exemplaar dat je kan terugbrengen om te composteren na gebruik. Bovendien krijg je bij het terugbrengen – tussen 3 en 15 januari 2011 – een aankoopbon van 15 euro. En... om het kerstfeest volledig te maken, krijgt Natuurpunt per verkochte boom een gift van 2,50 euro. Heel wat redenen om het kerstfeest dit jaar zo ecologisch mogelijk te maken. De kerstbomen vind je in de IKEA-winkels van Gent, Arlon, Anderlecht, Zaventem en Hognoul; niet in Wilrijk. Deze actie is enkel voor IKEA Family-leden, slechts een bon per klant, niet inruilbaar in het restaurant, de Sweden shop of bistro, niet uitbetaalbaar in cash.

Nieuwe partner: Eilean Nature Shop

Op 18 november ging in de Kammenstraat in Antwerpen de Eilean Nature Shop open. De winkel is een pilootproject waar een uniek winkelconcept wordt neergezet, een combinatie van retail, natuurbewoud, ethische en duurzame producten en lifestyle. In de winkel kan je de sfeer van onze natuurgebieden uit de regio beleven en duidelijke links vinden

tussen een aantal verkochte producten en Natuurpunt. Verschillende commerciële partners van Natuurpunt bieden hier hun producten en/of diensten aan. Net zoals de natuur zal de winkel dagelijkse veranderingen ondergaan en mee evolueren met de seizoenen.

www.natuurpunt.be/eilean

Vrijwilliger in de kijker

"Natuur is een kans, geen bedreiging"

Met zijn boerderij Het Bolhuis won Kurt Sannen dit jaar de Bio Award omdat hij er landbouw en natuur laat samenvloeien tot een economisch rendabel bedrijf. Daarvoor werkt hij nauw samen met Natuurpunt.

Tekst & foto: Karolien Van de Velde

Hoe ontstond Het Bolhuis?

We zochten al een tijd een gelegenheid om te kunnen

boeren. Alleen was het voor ons niet mogelijk om alle gronden rond de boerderij te kopen. Natuurpunt wilde dan weer graag de gronden kopen, maar niet de boerderij. Daarop beslisten we om in 2001 de krachten te bundelen en de gebieden samen aan te kopen. Met Het Bolhuis wil ik bewijzen dat biodiversiteit en landbouw niet tegenover elkaar hoeven te staan, maar samen kunnen gaan in een leefbaar, nieuw landbouwmodel.

Hoe werk je samen met Natuurpunt?

Ik voer beheeractiviteiten uit voor Natuurpunt in het natuurgebied Dassenaarde. Sinds ik hier de laatste tien jaar aan natuurbeheer doe, zie ik dat de biodiversiteit stijgt. Zo verscheen er dit jaar bijvoorbeeld weer de eerste orchidee in Dassenaarde. Natuurbeheer werkt dus wel degelijk!

Het grote voordeel is dat Natuurpunt mij niet moet betalen. Al vergt het wel wat creativiteit en ondernemerschap om een inkomen te verwerven. De klassieke landbouwer denkt nogal vaak dat beperkingen vanuit natuurbelief enkel kunnen gecompenseerd worden met subsidies. Terwijl ik natuur zie als een kans i.p.v. een bedreiging. Zo verkoop ik vlees met een lage ecologische voetafdruk en doe ik aan hoevetoerisme. Die klanten betalen zo voor het beheer van de natuur.

Lees het volledig interview met Kurt op www.natuurpunt.be/vrijwilliger

Surf mee op www.natuurpunt.be!

Ken jij de website van Natuurpunt al? Neem zeker eens een kijkje want zo blijf je op de hoogte van onze leukste activiteiten, leer je meer over biodiversiteit in Vlaanderen, verken je onze natuurgebieden en nog zoveel meer. Voortaan beantwoorden we in Natuur.blad enkele veelgestelde vragen over www.natuurpunt.be

1. Ik heb het registratieformulier ingevuld op de website, maar ik ontvang geen bevestigingsmail.

Soms wordt de bevestigingsmail tegengehouden door de spamfilter, vooral bij een Hotmailadres. Kijk dus zeker eens in je spambox, misschien is de bevestigingsmail daarin terechtgekomen. Heb je de mail echt niet ontvangen? Mail dan even naar webmaster@natuurpunt.be Wij brengen je registratie snel in orde!

2. Als ik mijn lidnummer invul op het registratieformulier, krijg ik een foutmelding.

Je lidnummer is gekoppeld aan je adres in onze ledendatabank. Als je een foutief of een oud adres ingeeft tijdens de registratie, veroorzaakt dit een foutmelding. Controleer dus goed of je het juiste adres hebt ingegeven. Lukt het nog niet? Contacteer ons dan via webmaster@natuurpunt.be Ben je recent verhuisd? Geef dan eerst je nieuwe adres door

via info@natuurpunt.be Als je adres is aangepast, kan je je registreren.

3. Ik ben lid van Natuurpunt, maar ik heb geen toegang tot de wandelplannetjes op de website.

Waarschijnlijk is je lidnummer nog niet gekoppeld aan je registratie. Log in op onze website via Mijn Natuurpunt. Klik vervolgens op Mijn gegevens (in de linkerkolom onder Mijn Natuurpunt) en voeg je lidnummer toe. Kijk ook hier even na of je wel het correcte adres hebt ingegeven. Druk vervolgens op opslaan. Nog problemen?

Mail naar webmaster@natuurpunt.be

4. Vroeger had ik een Pandora-emailadres, nu heb ik een Telenetemailadres. Verandert dat iets voor mijn registratie?

Je kan zelf het e-mailadres op je registratie aanpassen. Log in op onze website via Mijn Natuurpunt met je Pandora-adres. Klik vervolgens op Mijn gegevens (in de linkerkolom onder Mijn Natuurpunt) en vervang je e-mailadres. Druk vervolgens op opslaan. Heb je toch al een nieuwe registratie aangemaakt op je Telenetadres? Stuur dan even een mailtje naar webmaster@natuurpunt.be Dan verwijderen we eerst je oude registratie.

Winterse wandelingen

Eropuit!

Wie zich niet laat afschrikken door sneeuw, koude handen en koude tenen kan ook in de wintermaanden aan verrassende, ontspannende en hartverwarmende natuuractiviteiten deelnemen. Voor een algemeen overzicht van de activiteiten bij jou in de buurt, kijk je best op de kalender van je eigen afdeling. Zoek je het amusement graag eens wat verder, dan kan je hier terecht voor een overzicht van de diverse mogelijkheden. En speciaal om de kou te vergeten hebben we een aantal borrel- en kerstwandelingen in de kijker gezet!

Meer info: www.natuurpunt.be/activiteiten

Antwerpen

2 januari 2011

Schorrenborrelwandeling

Samenkomst: 9u30 tot 12u30, parking

Lillo-Fort

Contact: Frank Wagemans, 03-541 58 25,

info@scheldeschorren.be

5 februari 2011

Werkdag in Het Stappersven

Samenkomst: 9u tot 15u30, parking

Noord, Verbindingsstraat, Kalmthout

Contact: Igor Vandamme, 0473-23 19 60,

beheerteamstappersven@noorderkempen.be

Limburg

19 december 2010

Natuurspeurdertjes, Kerstwandeling

Op avontuur in de natuur voor kinderen van 5 tot 7 jaar (en hun ouders).

Samenkomst: 14u tot 16u30, Grauwe

Steenstraat 7/2, Koersel

Contact: info Vl. Bezoekerscentrum

De Watersnip, 011-45 01 91

Opmerking: Deelname 1 euro, drankje en koek inbegrepen.

Oost-Vlaanderen

13 januari 2011

Sporen van biodiversiteit

We ontdekken de biodiversiteit van de Kalkense Meersen.

Samenkomst: 9u, Aard 0, Schellebelle

Contact: Lieve Van Bockstael,

09-367 62 91, 0486-46 08 71

Opmerking: In samenwerking met Kolena vzw

Winter. Foto: An De Wilde

22 januari 2011

Beheerwerken in de Heidemeersen in Berlare

Knotten van knotwilgen. Wie hout wil kan het meenemen.

Samenkomst: 9u tot 12u en 14u tot

17u, Galgenbergstraat 39, Berlare

Contact: Stefaan Thibau, 052-42 69 72

Opmerking: Stevig schoeisel of laarzen en werkhandschoenen meebrengen. Gelieve vooraf te bellen naar Stefaan.

27 januari 2011

Overwinteraars in de Kalkense Meersen

We zoeken de overwinterende ganzen en eenden in de Kalkense Meersen.

Samenkomst: 9u tot 12u,

Kalkendorp 0, Kalken. We spreken af aan de kerk van Kalken.

Contact: Lieve Van Bockstael,

09-367 62 91, 0486-46 08 71

Opmerking: Iedereen is welkom als die maar lekker ingeduffeld is en laarzen draagt.

Vogelfestival 18 & 19 december, Damme

Vanaf oktober tot eind januari verblijven de "vriezeganzen" in onze Oostkustpolder (West-Vlaanderen) om te overwinteren. Wil je onze wintergasten beter leren kennen? Kom dan naar het jaarlijkse Vogelfestival in Damme. Je kan deelnemen aan wandelingen, fietstochten, eropuit trekken met een toeristentrein...

Alle info op www.natuurpunt.be/vogelfestival

13 maart 2011

Wandeling in de Daknamse meersen

Samenkomst: 14u30 aan de kerk van Daknam

Contact: Staf Lerno, 03-772 43 06

Vlaams-Brabant

10 januari 2011

Mini-vogelcursus in Zoutleeuw: Tuinvogels (her)kennen

Kan je een tuin vogelvriendelijk inrichten? Hoe lok je meer vogels naar je tuin? Herken je al die vogels die in je tuin langs komen?

Je leert het allemaal!

Samenkomst: 19u30,

Ossenwegstraat 70, Zoutleeuw

Contact: www.vogelwerkgroep-oost-brabant.be

Opmerking: Inschrijven door betalen van 12 euro op rekening 330-0113571-38 van NP Vogelwerkgroep Oost-Brabant
Vermeld: "Zoutleeuw thema 2"
+ naam van de cursist

West-Vlaanderen

29 december 2010

Kerstspecial, biodiversiteitswandeling

Samenkomst: 14u tot 17u30,

Oosthoekplein, Knokke

Contact: Patrick Demaecker, 050-51 91 01

Opmerking: honden niet toegelaten

5 januari 2011

Winterpaddenstoelen in de Kleiputten

Na een korte zoektocht naar winterpaddenstoelen in de Kleiputten komen we samen in de Steenoven en brengen verslag uit van het vorige werkjaar en bespreken we het

Lars Jonsson te gast bij Natuurpunt

Op zaterdag 19 februari 2011 is de bekende vogelkunstenaar en -specialist Lars Jonsson de gastspreker op de tiende editie van de Belgische Vogeldag, die als "'Birders Meeting'" één van de grootste vogelevenementen in het land is geworden.

Jonsson groeide op in Gotland (Zweden) waar hij nu zijn woonplaats, atelier en museum heeft. De unieke stijl waarmee hij in jaren '70 en '80 de bekende boekjes "Vogels in park en tuin", "Vogels van wad en kust", ... illustreerde, maken van Jonsson zonder twijfel de meest inspirerende vogelkunstenaar. Zijn tentoonstellingen reizen de hele wereld rond en verschillende prachtige publicaties geven een idee van de adembenemende sfeer in zijn metersgrote werken.

Op de Vogeldag doet Jonsson zijn verhaal over hoe het tekenen zijn vogelkennis en interesse aanscherpt en hoe zijn inspiratie steeds blijft herbronnen...

Mis deze unieke kans niet. Een uitgebreid interview met Lars Jonsson verschijnt binnenkort in Natuur.oriolus en op www.natuurpunt.be/vogeldag. Hier vind je ook het volledige programma van de Belgische Vogeldag, er is een online inschrijvingsmodule beschikbaar.

Jonsson verzorgt ook een stand op de Vogelbeurs en een signeerstand aan de Natuur.winkel.

Parad i Karahavet, koningseiders. Lars Jonsson

programma voor 2011. Een drankje en hapje horen erbij!

Samenkomst: 13u30, Schaapsdreef 29, Kortrijk

Contact: Christine Hanssens, 056-21 23 13

Opmerking: honden niet toegelaten

16 januari 2011

Mossen, minuscule pioniers in de natuur

In de winter bij minder koud weer en met voldoende licht zijn vele soorten mossen op boomvoeten en bosbodem als "bodembedekker" te bewonderen. Natuurgebied Kleiputten is het ideale biotoop

Samenkomst: 9u30, Schaapsdreef 29, Kortrijk

Contact: Trees DePrest, 056-20 05 10

Opmerking: honden niet toegelaten

22 januari 2011

Werknamiddag Puidebroeken

Planten van een haag en snoeien van bomen.

Samenkomst: 13u30 tot 17u30, Spermaliestraat 185, Middelkerke

Contact: Paul Decoene, 050-31 17 50

29 januari 2011

Beheerwerken eendenput in Ter Doest.

De eendenput van Lissewege werd helemaal opnieuw ingericht. Toch blijft er nog heel wat werk over zoals het opruimen van de laatste restjes afval, de geknotte bomen en het verhakselen van de takken.

Samenkomst: 9u tot 17u, aan de eendenput Ter Doeststraat, Lissewege

Contact: Stijn Loose, 0499-86 52 21

Meebrengen: werkhandschoenen, eventueel lunchpakket als je heel de dag blijft.

2 februari 2011

Zwammen in Argendaalbos in Bellegem

Oude bossen vertonen een spectaculaire paddenstoelenflora. In Argendaalbos hebben we oog voor de gevarieerde zwammenflora in de winter.
Samenkomst: 13u30, infobord Argendaalwandeling, kruispunt Doornikserijksweg en Leuzestraat in Bellegem.

Contact: Christine Hanssens, 056-21 23 13

De ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder: **Pacta sunt servanda!**

In dit artikel zetten we het lange voortraject van de besluitvorming rond die Scheldeverdragen nog eens op een rijtje en leggen we uit hoe en waarom de ontpoldering van de Hedwigepolder één van de belangrijkste hoekstenen van het hele Schelgedossier is. Zowel voor natuurherstel, als voor het veiligheidsaspect en het economische belang van Vlaanderen.

Wat vooraf ging...

Het verhaal begint **eind vorige eeuw** toen Vlaanderen aan Nederland vroeg om de vaargeul in de Westerschelde verder uit te diepen. Nederland drong (terecht) aan op een integrale aanpak waarin – naast toegankelijkheid – ook alle andere maatschappelijke en ecologische functies aan bod moesten komen. Er werd

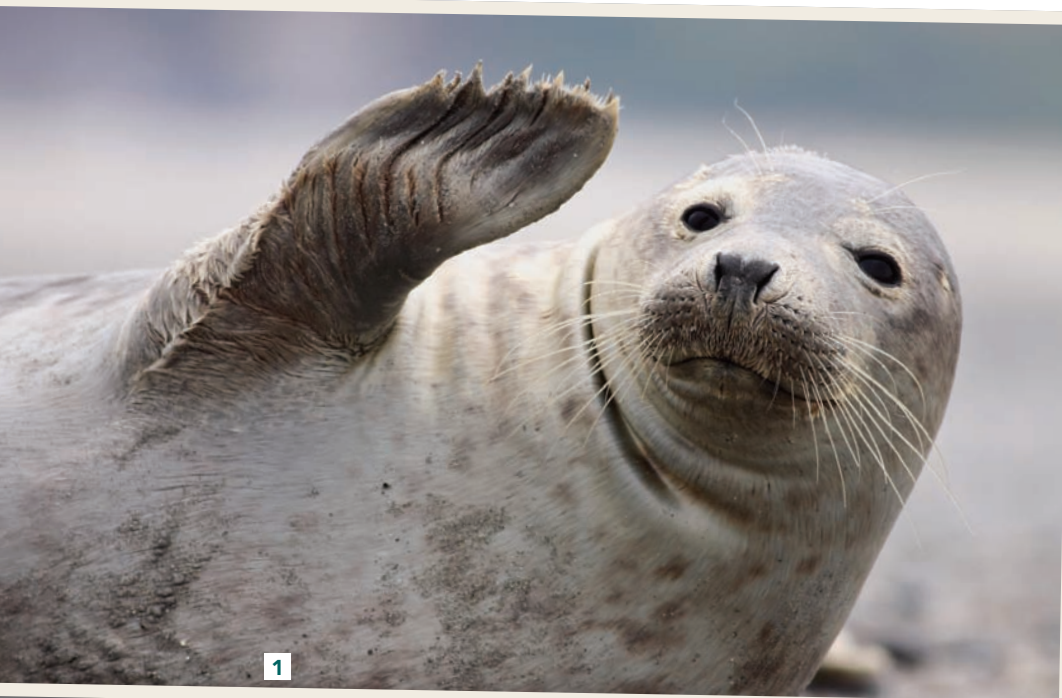
De afgelopen weken stond het Scheldedossier weer volop in de aandacht. Aanleiding was het voornemen van de nieuwe Nederlandse regering om af te zien van de ontpoldering van het Nederlandse deel van de Hertogin Hedwigepolder, ondanks het feit dat de ontpoldering is opgenomen in de Scheldeverdragen van 2008. Dit voornemen zette heel wat kwaad bloed, niet alleen bij de Vlaamse en Nederlandse natuur- en milieubeweging, maar ook bij tal van andere actoren die bij de Scheldeverdragen betrokken zijn. Er is dan ook brede steun voor Vlaams minister-president Peeters die aan zijn Nederlandse collega Rutten duidelijk heeft gemaakt dat de bestaande verdragen volledig en ter goede trouw moeten nageleefd en uitgevoerd worden: *"pacta sunt servanda"*.

Tekst: Peter Symens & Wim Van Gils

Foto: Vilda/Yves Adams

beslist om eerst een langetermijnvisie uit te werken die omschrijft hoe het Schelde-estuarium eruit moet zien in 2030. Op **18 januari 2001** werd deze visie goedgekeurd. Het streefbeeld luidde beloftevol: "In 2030 is het Schelde-estuarium een gezond en multifunctioneel getijdegebonden riviersysteem dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften."

In het **voorjaar van 2002** werd een Vlaams-Nederlandse projectorganisatie (ProSes) opgericht die in beeld moest brengen welke concrete projecten er nodig waren om invulling te geven aan de langetermijnvisie. Dit resulteerde in een integraal en samenhangend ontwikkelingsplan waarin concrete acties werden voorgesteld voor een verbeterde toegankelijkheid van de

1 & 2 De Schelde is van internationaal belang voor vele soorten, zoals de zeehond en de kluut. Zij hebben baat bij de uitvoering van de Scheldeverdragen, inclusief de ontpoldering. Foto's: Luc Meert

Scheldehavens, een verhoogde veiligheid tegen overstromingen en het herstel van de natuurlijke werking van het riviersysteem: de Ontwikkelingsschets 2010. Hierin werd volop gekozen voor het principe "meer ruimte voor de rivier". Door meer ruimte te creëren voor de rivier verlaagt immers het risico op overstromingen en wordt de fysische, morfologische en ecologische werking van het estuarium en haar natuurwaarden hersteld. Daardoor worden de negatieve gevolgen van eerdere verdiepingen en doorgedreven inpolderingen deels hersteld en wordt de mogelijke impact van een bijkomende verdieping vermeden.

Eind 2004 keurden beide regeringen de ontwikkelingschets goed en in maart 2005 werd in een derde memorandum ondermeer de kostenverdeling vastgelegd. Vanaf dan werd gewerkt aan de opmaak van nieuwe Scheldeverdragen waarin de engagementen van beide landen betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets verdragrechtelijk – en dus juridisch bindend – zou vastgelegd worden.

"De Ontwikkelingsschets 2010 koos volop voor "meer ruimte voor de rivier""

Op 28 februari 2007 keurde het Vlaamse parlement de nieuwe Scheldeverdragen goed, maar in Nederland werd in een motie van de Tweede Kamer beslist om eerst een onafhankelijke commissie te laten onderzoeken of er alternatieven waren voor de ontpoldering van het Nederlandse deel van de Hertogin Hedwigepolder. Pas nadat bleek dat geen enkele van de 78 onderzochte voorstellen voldeed als volwaardig alternatief voor dit ontpolderingsproject, werd op 28 augustus 2008 het ratificatieproces van de Scheldeverdragen voltooid. Hiermee werd de

ontpoldering van de Hedwige-Prosperpolder definitief en juridisch afdwingbaar verankerd in het Verdrag tussen het Vlaams Gewest en Nederland voor de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010, zoals het op 1 oktober 2008 in werking is getreden.

In het najaar van 2010 zet de nieuwe Nederlandse regering alles op de helling door in haar regeerakkoord opnieuw het voornemen in te schrijven om af te zien van de ontpoldering van het Nederlandse deel van de Hedwigepolder.

Waarom is de ontpoldering van de Hedwigepolder zo belangrijk voor de natuur?

Ter voorbereiding van de Ontwikkelingsschets 2010 werd aan wetenschappers uit Vlaanderen en Nederland gevraagd welke maatregelen er nodig zijn om het natuurlijk van de langetermijnvisie te realiseren. De studie leidde tot het Natuur Ontwikkelings Plan Schelde-Estuarium (NOPSE) waarin per ecologische zone van het estuarium alle mogelijke natuurherstelmaatregelen op basis van objectieve, wetenschappelijke criteria werden beoordeeld en gewaardeerd. Op basis van de studie werden in de Ontwikkelingsschets vervolgens becijferde doelstellingen per ecologische zone vastgelegd en vertaald in concrete acties.

Het Vlaams-Nederlandse grensgebied ligt in een ecologische zone waarin herstelmaatregelen in eerste instantie moeten bijdragen aan het herstel van de natuurlijke getijdendynamiek van de rivier door het uitbreiden van het areaal aan slikken en schorren. Het "landwaarts verplaatsen van dijken" is de enige maatregel om dit efficiënt te bereiken. In de Ontwikkelingsschets 2010 werd opgenomen dat in de

Het Verdrongen Land van Saeftinghe, zo mooi kan de toekomst ook voor de Hedwigepolder worden. Foto: Vilda/Yves Adams

ecologische zone tegen 2010 minimaal 520 nieuwe estuariene natuur ontwikkeld moet worden. Voorts werd voor de doelstelling ook al één concrete maatregel opgenomen, de ontwikkeling van 440 ha intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk deel van de Prosperpolder, waarvan 295 ha op Nederlands en 145 ha op Vlaams grondgebied.

De keuze voor die polder werd mede gemaakt omwille van zuinig ruimtegebruik. De ontpoldering zal immers, samen met het bestaande Verdrongen Land van Saeftinghe en de bestaande en geplande natuurprojecten in de Vlaamse Doelpolder en Prosperpolder Zuid één groot aaneengesloten natuurgebied van internationaal belang vormen. Als men de ontpoldering elders had gepland, dan zouden de schaalvoordelen van de "robuuste natuur" wegvallen en zou men veel meer oppervlakte moeten ontpolderen om dezelfde robuustheid te bereiken.

Het niet ontpolderen van de Hedwigepolder zou in Vlaanderen grote gevolgen hebben

Na de ratificatie van de Scheldverdragen is aan Vlaamse kant onmiddellijk begonnen met de werkzaamheden, conform de afspraken en de timing van die verdragen. Indien men in Nederland vooralsnog zou beslissen om hun gedeelte van dit project niet uit te voeren, dan zou dat ook voor Vlaanderen verregaande gevolgen hebben. Zo zouden de hierboven vermeldde schaalvoordelen vervallen, waardoor ook aan Vlaamse kant ongetwijfeld meer oppervlakte nodig zal zijn om de

natuurdoelstellingen van enerzijds het Geactualiseerde Sigmaplan en anderzijds het Strategisch Plan van de Antwerpse haven te kunnen waarborgen. Het ontwerp én de vergunning voor de dijkwerken en de inrichting van het Vlaamse deel van de Prosperpolder moet dan overgedaan worden, met onder andere een extra dijk op de grens. Kortom, het niet ontpolderen van de Hedwigepolder zou in Vlaanderen belangrijke maatschappelijke en financiële gevolgen met zich meebrengen.

De Hedwigepolder als veiligheidsproject

Het verbeteren van de veiligheid tegen overstromingen is één van de drie prioritaire peilers van de OS 2010 en is in Vlaanderen geconcretiseerd in het Geactualiseerd Sigmaplan. Ook hier is het uitgangspunt het creëren van meer ruimte voor de rivier. Enkel in stedelijke gebieden (bvb Antwerpen) worden lokaal de dijken verhoogd. Het Sigmaplan combineert de veiligheidsdoelstelling met de doelstellingen op het gebied van natuurontwikkeling voor het Schelde-estuarium: veel van de nieuwe overstromingsgebieden krijgen een natuurinrichting.

Door de rivier in de grenszone (waar ze aanzienlijk smaller wordt) meer ruimte te geven, beperkt het Hedwig-Prosperpolderproject de kracht van een stormvloedgolf alvorens die met volle kracht op de stad Antwerpen en de haven inbeukt. Indien de ontpoldering niet doorgaat, vervalt ook de veiligheidsfunctie en zullen in Antwerpen extra (dure) veiligheidsmaatregelen noodzakelijk worden.

De Hedwigepolder en omgeving zoals ze er nu uit ziet (boven) en hoe ze er na de herinrichting uit moet zien (onder). Foto's: Waterwegen en Zeekanaal NV

Relatie met de Scheldeverdieping

Een belangrijk discussiepunt in heel dit dossier is de vraag of de ontpoldering al dan niet een noodzakelijk compensatie is voor de negatieve impact van de verdieping op de Europees beschermde natuurwaarden van het Schelde-estuarium. In de MER (Milieu Effecten Rapport) die de impact van het hele maatregelenpakket van de Ontwikkelingsschets 2010

beoordeelt, werd geconcludeerd dat de verdieping zonder significante gevolgen kon worden gerealiseerd indien men twee mitigerende maatregelen neemt. Enerzijds de toepassing van een alternatief bagger- en stortbeheer, en anderzijds de creatie van robuuste natuur zoals beschreven en voorzien in het natuurluik van de Ontwikkelingsschets (dus inclusief de ontpoldering van de Hedwige- en Prosperpolder).

Welkom op de "ganzondag" 23 januari 2011

Januari is de uitgelezen maand om op zoek te gaan naar ganzen en andere wintervogels. In de weidse vlakten van het gebied Hedwige- en Prosperpolder heb je als bezoeker veel kans op mooie waarnemingen.

De "Ganzondag, een ganse dag ganzen kijken" is een initiatief van twee natuurlandafdelingen: Wase linkerscheldeoever en Antwerpen Noord. Als uitvalsbasis werd gekozen voor de infokeet van het Hedwige-Prosperproject. Een mooie kans om je kennis over ganzen bij te spijkeren en de polder te leren kennen. Zo kan je via een "schaarlift" het project van bovenaf bekijken! De "ganse" dag kan je met een gids een wandeling maken naar en door het projectgebied van Hedwige- en Prosperpolder en Doelpolder Noord. Voor de stevige stappers is een wandeling richting het Verdronken Land van Saeftinghe ook mogelijk. De wandelingen zelf zijn ook vrij te bewandelen, je hoeft dus niet met een gids mee. Na de wandelingen kan je genieten van een over(h)eerlijk hapje en drankje!

Trefpunt: Vanaf 10u infokeet Hedwige – Prosperproject, Hertog Prosperstraat 8, Beveren

Alle info op www.natuurpunt.be/ganzondag

Grauwe gans. Foto: F. Van Bauwel

Bij de opmaak van het project-MER rond de Scheldeverdieping werd echter het hele natuurland als "beslist beleid" beschouwd en werd enkel nog gekeken naar een aantal varianten van een alternatief bagger- en stortbeheer. Aangezien zo'n beheer nog grotendeels een theoretisch concept is en de kennis van de morfologische werking van het Schelde-estuarium nog steeds heel wat hiaten bevat, kunnen er vragen gesteld worden bij de conclusies van het project-MER. Als Nederland het eerder als "beslist beleid" bestempeld natuurland nu terugschroeft, dan neemt de onzekerheid omtrent de conclusies van die MER-studie alleen maar toe.

Bij de beslissing om de Hedwigepolder te ontpolderen is niet over één nacht ijs gegaan

Tijdens de vergunningsprocedure van de verdieping werden de resultaten aan Vlaamse kant niet betwist door de milieubeweging, omdat daar inmiddels voldoende juridisch bindende garanties bestonden dat het natuurland aan Vlaamse kant wel degelijk zou uitgevoerd worden. In Nederland was dat vertrouwen er niet, en dus trokken verschillende organisaties naar de Raad van State om de vergunning voor de verdieping aan te vechten. Pas nadat de toenmalige Nederlandse regering beslist had om de Hedwigepolder toch te ontpolderen trokken onze Nederlandse collega's hun beroepschriften in. Dit betekent dat het verband tussen enerzijds de ontpoldering van de Hedwigepolder en anderzijds de verdieping van de vaargeul nooit door de rechterlijke macht getoetst is.

Indien de nieuwe Nederlandse regering nu op dit besluit zou terugkomen, zal dit leiden tot nieuwe klachten tegen de verdieping bij de Europese Commissie. Die heeft al laten verstaan dat het natuurland van de Ontwikkelingsschets eveneens zijn belang heeft om de impact van de vorige verdieping te herstellen. Voorts zal het niet ontpolderen van de Hedwigepolder ook een weerslag hebben op de eerstkomende vergunningsaanvragen voor de onderhoudsbaggerwerken. Kortom, het

niet ontpolderen van de Hedwigepolder dreigt ook gevolgen te hebben voor de rechtszekerheid inzake de verdieping en het onderhoud van de vaargeul in de Westerschelde, en dreigt te botsen met de economische belangen van de Antwerpse haven.

Pacta sunt servanda

"Pacta sunt servanda" is een basisbeginsel in het internationaal recht. Het stelt dat elk in werking getreden verdrag door de verdragspartijen moet worden nageleefd en dat dit te goeder trouw moet gebeuren. Naast de verplichting voor staten om verdragen te goeder trouw na te leven, geldt dat staten zich niet mogen beroepen op hun nationaal recht om onder het verdrag uit te komen.

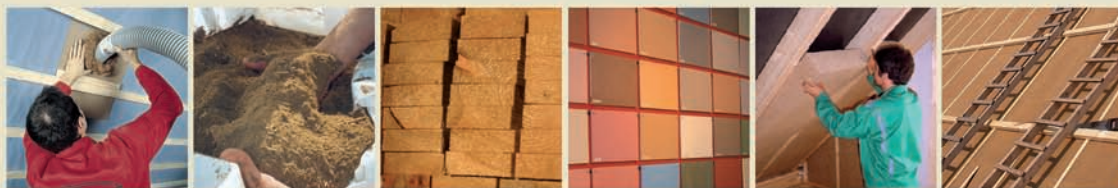
Bij de beslissing om de Hedwigepolder te ontpolderen is niet over één nacht ijs gegaan. Alle studies naar alternatieven tonen aan dat dit project een unieke meerwaarde heeft voor de verschillende doelstellingen van de Ontwikkelingsschets, die elders niet gerealiseerd kunnen worden zonder een aanzienlijke maatschappelijke meerkost. De ontpoldering van de Hedwigepolder is dan ook volkomen terecht als één van de hoekstenen van het vernieuwde Scheldebeleid vastgelegd in de Scheldeverdragen tussen Vlaanderen en Nederland.

Het "bochtenwerk" legt een zware hypotheek op de geloofwaardigheid van de nieuwe Nederlandse regering, zeker als ze "afspraken zijn afspraken" als één van de belangrijkste uitgangspunten van haar regeringsakkoord vooropstelt. Indien Nederland éézijdig zou beslissen om de Hedwigepolder niet te ontpolderen, dan zal dat enorme gevolgen hebben voor het Vlaamse beleid van de Zeeschelde, zowel voor de haalbaarheid van de doelstellingen inzake natuurland en veiligheid, als voor de rechtszekerheid van onze economische belangen. Daarom steunt Natuurpunt voluit de houding van de Vlaamse regering en de minister-president om geen enkele aanpassing aan de Scheldeverdragen te dulden en onverdeeld vast te blijven houden aan het principe "pacta sunt servanda".

ECOLOGISCH ÉN GEZOND (VER)BOUWEN ?

Alles wat u nodig hebt voor nieuwbouw, verbouwing en decoratie !
25 jaar ervaring in duurzame, natuurlijke en betaalbare oplossingen.
Gezond voor u en voor het milieu. Bezoek onze toonzaal waar
bio-ecologisch bouwen tot in de kleinste details wordt gedemonstreerd.

KMO Kwikaard 108
2980 Sint-Antonius Zoersel
Tel 03 384 19 07
Fax 03 385 08 41
info@ecologischbouwen.be

onderdakplaten, gevelplanken, natuurpleisters en mortels, kallei, cellulose-, houtwol- en
vlasisolatie, houten vloeren, tadelakt, leemproducten, natuurverf, hout-behandeling, meubelplaten, ...

www.ecologischbouwen.be

*Vivara Natuurbeschermingsproducten
brengt de natuur bij u thuis.*

Energierol Pakket

Dit pakket, bestaande uit een Energierol hanger
en 2 Energierollen met insecten, is nu
verkrijgbaar tegen een zeer aantrekkelijke prijs!

Nieuw!

Bel nu 02-640.00.28 om dit pakket te bestellen of om onze gratis catalogus aan te
vragen. Kijk ook eens op WWW.VIVARA.BE voor ons gehele assortiment.

Bescherm al bellend het regenwoud met Ello Mobile

Ello Mobile is dé gsm-operator die haar winst
volledig inzet voor het goede doel. Zo beschermt
Natuurpunt nu maar liefst 1.300.000 m²
regenwoud op Sumatra dankzij de steun van
Ello-klanten. Word ook Ello en bel tegen 2 m²
beschermd regenwoud per minuut! Wees gerust,
het tarief is vergelijkbaar met andere operatoren.

Word nu Ello op
www.ello-mobile.be/natuurpunt

Geef je spaargeld een warme toekomst

Een Tulikivi is een veilige investering voor je spaargeld, dat zich snel terugverdient door
lage brandstofkosten. Het houtverbruik ligt uitzonderlijk laag en je mag ook goedkoop
hout branden, zoals den of populier.

Het geheim schuilt in het warme spekkeenhart van Tulikivi. Het is geen metalen haard
bekleed met speksteen ! Alleen in een echt massieve spekkeenkachel volstaan
2 tot 4 uur stoken voor 12 tot 24 uur behaaglijke en gezonde stralingswarmte.
En dan spaart u ook echt het milieu : geen broeikaseffect en topresultaten inzake CO
en fijnstof conform de nieuwe testnorm EN 15250.

Meer dan 60 basismodellen van klassiek tot modern, eventueel
met een bakoven of een warme bank. Met de nieuwe
pelletbrander kan u zowel hout als pellets stoken.

Vraag ook naar onze acties !

* Vraag het wedstrijdformulier op een Tulikivi Avond.
Wedstrijd zonder aankoopverplichting.

Bouwpartner met eco-label
van het Vlaams Instituut voor
Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen

Ook speksteen binnenin.

Voor een toonzaal in uw buurt en een gratis brochure :

► www.0077.dutry.info
► Tel : 056 77 60 90 - Fax : 056 77 42 94
► TULIKIVI Belgium - Jagershoek 10 - 8570 Vichte

NAB 0077

Zonnen voor meer natuur

snelle beslissers verdienen meer !

Wie groene stroom produceert met zonnepanelen krijgt daarvoor groene stroomcertificaten. Installaties die begin 2011 worden gekeurd, krijgen 20 jaar lang 330 euro per 1000 kWh geproduceerde stroom.

In de loop van 2011 en de jaren erna zullen de bedragen geleidelijk dalen. Alle informatie hierover vind je op onze website.

Het moment van de keuring van jouw installatie blijft hoe dan ook bepalend voor de subsidie die jij in de jaren erna krijgt voor jouw stroom. Als je overweegt om een installatie te plaatsen heb je er alle belang bij om snel te beslissen.

Investeren in zonne-energie blijft rendabel, maar het financieel rendement zal de komende jaren systematisch afnemen.

Snelle beslissers genieten het hoogste rendement !!!

natuurpunt
natuur voor iedereen

Linea Trovata

www.natuurpunt.be/zonnen
0478-95 71 70

natuurpunt
natuur voor iedereen

Verhuisd? Vragen over lidmaatschap?

Om te voorkomen dat je het volgende nummer van dit tijdschrift niet zou ontvangen, meld ons vandaag nog jouw nieuw thuisadres. Neem daarvoor contact op met onze ledenadministratie, 015-29 72 51 of ledenadministratie@natuurpunt.be. Hier kan je ook terecht met alle vragen of problemen over je lidmaatschap.

Dienst: natuurbeheer, studie, communicatie, beleid, financiën, personeel, algemene zaken.

Coxiestraat 11, 2800 Mechelen,
015-29 72 20,
info@natuurpunt.be,
www.natuurpunt.be
geopend ma-vrij: 9u-17u

Dienst: Educatie & museum

Graatakker 11, 2300 Turnhout,
014-47 29 55,
educatie@natuurpunt.be

Natuurpuntwinkel

Stationstraat 40, 2800 Mechelen
www.natuurpunt.be/winkel,
winkel@natuurpunt.be, 015-43 16 88

Bij sommige bezoekerscentra en secretariaten is er een kleine winkel. Die herken je aan het winkelkarlogo.

Bezoekerscentra

NMC De Bourgoyen, Stad Gent i.s.m.

Natuurpunt,
Driepikkelstraat 32, 9030 Gent, 09-216 44 78,
bc.bourgoyen@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Landschap De Liereman,

Schuurhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout,
014-42 99 66, bc.deliereman@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Hageven,

Tussenstraat 10, 3910 Neerpelt, 011-80 26 77,
bc.hageven@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Mechels Rivierengebied,

Muizenhoekstraat 7, 2812 Muizen-Mechelen,
015-43 61 09,
bc.mechelsrivierengebied@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder,

Kuiperscheeweg 20, 8370 Uitkerke-Blankenberge,
050-42 90 40,
bc.uitkerkseppolder@natuurpunt.be

Vlaams Bezoekerscentrum De Otter

i.s.m. Natuurpunt, De Blankaart,
Iepersteenweg 56, 8600 Woumen-Diksmuide,
051-54 52 44,
deblankaart@natuurpunt.be

Vlaams Bezoekerscentrum De Watersnip i.s.m.

Natuurpunt, Vallei van de Zwarte Beek,
Grauwe Steenstraat 7/2, 3582 Koersel-Beringen,
011-45 01 91, watersnip.anb@vlaanderen.be

Bezoekerscentrum Huize Ernest Claes

E. Claesstraat 152, 3271 Zichem, 013-32 63 60,
bc.huizeernestclaes@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum De Klapekster

Kolonie 41, 2323 Wortel, 03-314 24 15,
bc.deklapekster@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum 't Vloot

Demerstraat 60, 3560 Linkhout, 013-55 63 81,
bc.tvloot@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Kiewit,

Putvenneststraat, 3500 Hasselt, 011-24 60 20,
bc.kiewit@natuurpunt.be

Voor openingsuren kijk je best op

www.natuurpunt.be/bezoekerscentra

Regionale secretariaten

West-Vlaanderen: De Blankaart, Iepersesteenweg 56, 8600 Woumen (Diksmuide),
westvlaanderen@natuurpunt.be

Oost-Vlaanderen: Kortrijksepoortstraat 192,
9000 Gent, oostvlaanderen@natuurpunt.be

Limburg: Kiewitdreef 5, Domein Kiewit, 3500 Hasselt,
011-24 60 20, info@natuurpuntilmburg.be

Vlaams-Brabant: Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo,
016-25 25 93, vlaamsbrabant@natuurpunt.be

Antwerpen: Steenstraat 25, 2180 Ekeren,
03-541 58 25, antwerpennoord@natuurpunt.be

Redactie

Eindredacteur: Sofie Versweyveld,
015-29 72 24, sofie.versweyveld@natuurpunt.be

Illustraties: Jenny Dedoncker

Beeldmateriaal Natuur Speurder

Met dank aan Geert Vanhulle

Prepress

Check-it.eu cvba
F. Lousbergskaa 105/1, 9000 Gent
09-265 85 76, info@check-it.be

Druk

Drukkerij Corelio Printing nv. Erpe-Mere
Papier: 75% gerecyceld, 25% chloorvrije vezels van verantwoord beheerde bossen.

Oplage: 93.000 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever

Willy Ibens, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Lid worden van Natuurpunt

Het lidmaatschap bedraagt € 24 per kalenderjaar en is geldig voor het hele gezin. Overschrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt, IBAN: BE17 2300 0442 3321, BIC: GEBABEBB.

Abonnementen op Natuur.focus en Natuur.oriolus

Leden van Natuurpunt kunnen zich abonneren op de gespecialiseerde tijdschriften Natuur.focus en Natuur.oriolus. Het abonnement kost € 8,5 voor elk van deze tijdschriften. Wie intekent op beide tijdschriften betaalt slechts € 14,5. Dit bedrag is over te schrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt, IBAN: BE17 2300 0442 3321, BIC: GEBABEBB met vermelding van de titel van het tijdschrift en (indien mogelijk) je lidnummer. Lidgeden en abonnementen kunnen samen worden betaald indien duidelijk wordt vermeld welk(e) tijdschrift(en) men wenst.

Donateurs

Voor giften vanaf € 30 krijgt u een fiscaal attest. Giften mogen worden gestort op rekening 293-0212075-88, IBAN: BE56 2930 2120 7588, BIC: GEBABEBB. Indien een projectnummer of projectnaam wordt vermeld, gaat de gift naar het bedoelde reservatenfonds.

Nalatenenschappen en legaten

Geregeld besluiten mensen om via een nalatenenschap of legaat ons natuurbehoudswerk te steunen. Dat is niet alleen een goede zaak voor onze vereniging, ook de legataris zelf verzekert er zich van dat flink wat minder erfenisrechten naar de staatskas vloeien dan bij een gewone erfenis. Overweegt u ook om die stap te zetten en onze vereniging te begunstigen, dan raden we u aan een notaris te raadplegen. Die kan u exact meedelen hoe u te werk moet gaan en welke formule het best bij u past.

Voor nog meer inlichtingen over de mogelijkheden van legaten en schenkingen ten voordele van ons natuurbehoudswerk, kan u terecht bij Willy Ibens, algemeen directeur Natuurpunt, 015-29 72 52. Hij zal graag antwoorden op uw vragen.

Partners voor natuurbehoud

De Vlaamse overheid erkent en steunt Natuurpunt in de strijd voor natuurbehoud.

Natuurpunt werkt op wereldschaal mee aan het behoud van natuur en soortenrijkdom.

Als Vlaamse partner van BirdLife International en van Eurosite ondersteunen we zusterorganisaties en beschermingsprojecten. In Wallonië werken we samen met Natagora.

Voor diverse projecten her en der in Vlaanderen kan Natuurpunt rekenen op de financiële rugsteun van de Europese Unie in het kader van het Life-programma.

Onze vereniging kan haar doelstellingen realiseren dankzij de steun van onze hoofdsponsors: Aardgas, Linea Trovata SunTec nv, Nationale Loterij, Torfs en Triodos.

Nationale Loterij
creëert kansen

TORFS
Schoenen met naam

Triodos Bank

Al onze partners vind je op
www.natuurpunt.be/partners

Onze Vlaamse waterlopen herleven na twintig jaar intensief zuiveringswerk van Aquafin. De verbeterde waterkwaliteit uit zich ondertussen zichtbaar in de groeiende biodiversiteit. Al deze diertjes zijn waargenomen in of langs onze beken en rivieren. Sommige soorten zijn erg gevoelig voor verontreiniging. Hun aanwezigheid is het beste bewijs dat het met onze waterkwaliteit de goede kant op gaat!